

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt

"*Fra Ribe Amt*" bringer hvert år en liste over bøger og tidsskriftartikler vedrørende Ribe amts historie. Oversigten er udarbejdet i samarbejde med foreningens medlemmer og Centralbiblioteket i Esbjerg. Redaktionen vil være taknemmelig for oplysninger, der kan bidrage til at gøre listen så fuldstændig som muligt.

Til orientering skal anføres, at når der i litteraturlisten henvises til: 1/Egnsbogen 1992, så er det Grindsted - Billund egnen, der dækkes, 2/Lokalårbogen 1992, så er det Bramming kommune, der dækkes og endelig 3/Museumsavisen 1992, så er det Vejen - Brørup - Holsted området, der behandles.

Historieformidling

Tidsskrifter

By, marsk og geest 2, Årsberetning 1989 (Udg. af Den antikvariske Samling i Ribe)

By, marsk og geest 3, Årsberetning 1990 (Udg. af Den antikvariske Samling i Ribe)

By, marsk og geest 4, Årsberetning 1991 (Udg. af Den antikvariske Samling i Ribe)

Egnsbogen 1992, Grindsted/Billund (med årets begivenheder) 64 s., ill.

Fra Ribe Amt XXV - 3, 1992 (Red. af H.J. Larsen, A. Frandsen og J. Kusk, udg. af Hist. Samf. for Ribe Amt), 160 s., ill.

Lokal-årbogen 1992 (med glimt fra 1991 - 92. Red. af F. Just, H. Benmouyal, E. Schmidt, K. Frøsig og T. Nielsen, udg. af Lokalhistorisk Forening for Bramming Kommune)

Mark og Montre 1992 (red. af W. Gelius, M. Guldborg og S. A. Knudsen, udg. af Ribe Amts Museumsråd) 52 s., ill.

Museumsavisen nr. 21, 1992 (Red. af A. Frandsen, S. A. Knudsen, H. J. L. Larsen og S. Moses) 12 s., ill.

Sjæk'len 1991 (red. af M. Hahn-Pedersen, Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet i Esbjerg) 144 s., ill.

Ølgod Museum 1991 (red. S. Manø) 101 s. ill.

Museer/Arkiver

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver (Fra Ribe Amt 1992, s. 446 - 463)

Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt i 1991 (Fra Ribe Amt 1992, s. 442 - 445)

Årsberetning 1991. Esbjerg Museum (Esbjerg 1992) 23 s. ill.

Bjørnslev, J.: Fanø Kunstmuseum i Sønderho (Mark og Montre 1992, s. 44 - 47)

Nielsen, H.: Aktuelt om Sønderkov (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 2 - 4)

Arkæologi

Feveile, C.: Et sjældent ravhus (By, marsk og geest 4, s. 40 - 44)

Frandsen, L. B.: Sig kapelbanke (Fra Ribe Amt 1992, s. 417 - 421)

Frandsen, L. B.: Under hul nr. 13 - fundet af en boplads fra ældre germansk jernalder (Mark og Montre 1992, d. 31 - 34)

Frandsen, L. B. og Voss, O.: Jernalderudvindingspladsen i Snorup (Ølgod Museum 1991 s. 7-9).

Jensen, S.: Dankirke - Ribe. Fra handelsgård til handelsplads (i "Fra Stamme til Stat i Danmark, Høvdingesamfund og kongemagt. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXII:2, 1991, s. 73 - 88)

Jensen, S.: Handel med dagligvarer i Vikingetiden (Hikuin 16, 1990, s. 119 - 138)

Jensen, S.: Metalfund fra vikingetidsgårdene ved Gl. Hviding og Vilslev (By, marsk og geest 3, s. 27 - 40)

Jensen, S.: Odin fra Ribe (i "Oldtidens ansigt" 199, s. 178 - 179)

Jensen, S. og Frandsen, L. B.: Hvor lå Ribe i vikingetiden (Kuml 1986, s. 21 - 35)

Jensen, S. og Frandsen, L.B.: Pre - Viking and Early Viking Age Ribe. Excavations at Nicolaigade 8, 1985 - 86 (Journal of Danish Archaeology, vol. 6, 1988, s. 175 - 189)

Jensen, S. og Frandsen, L. B.: The Dating of Ribe's Earliest Culture Layers (Journal of Danish Archeology, vol. 7, 1990, s. 228 - 231)

Juhl, M.: Runegravstenen i Føvling gennem 350 år (Fra Ribe Amt 1992, s. 392 - 406)

Kolstrup, E.: Mikroskopiske levn fra Ansgars Ribe. 800 og 900-tallets plantevækst belyst ved pollenanalyser (By, marsk og geest 3, s. 44 - 51)

Madsen, P. K.: Handelskeramik fra middelalderens Grønnegade (By, marsk og geest 2, s. 2 - 31)

Madsen, P. K.: Mittelalterliche bleigliasierte Miniaturgefasse aus Ribe (i "Töpferei- und Keramikforschung", 2, 1991, s. 427 - 439)

Madsen, P. K.: The Relocation of 12th Century Ribe - the evidence of the pottery imports (i "Festschrift presented to John G. Hurst", 1992, s. 113 - 125)

Melander, T.: Ribesten fra Rhinen af? (By, marsk og geest 4, s. 15 - 24)

Rindel, P. O., m.fl.: Motorvejen. Et tværsnit gennem Sydjyllands oldtid (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 8 - 9)

Rindel, P. O.: Oldtid i lange baner - arkæologiske undersøgelser på den kommende motorvejstrækning mel-

lem Vejen og Holsted (Mark og Montre 1992, s. 38 - 43)

Siemen, P.: En høj i Vorbasse og lidt om høje i almindelighed (Mark og Montre 1992, s. 13 - 18)

Skov, H.: De arkæologiske undersøgelser af Sortebrødregade i Ribe i 1991 (By, marsk og geest 4, s. 25-30)

Stoumann, I.: En ny runeindskrift fra dansk middelalder (Mark og Montre 1992, s. 24 - 25)

Wamers, E.: Ribes Gral (By, marsk og geest 4, s. 2 - 13)

Naturforhold

Schmidt, E.: Stormfloder og digebyggeri i Darum (Lokal-årbogen 1992, s. 57 - 60)

Skov, H.: Ribe, storkenes by (Fra Ribe Amt 1992, s. 382 - 391)

Besættelsestiden

Andreasen, A. V.: To rømningsmænd fra Værnemagten (Fra Ribe Amt 1992, s. 324 - 326).

Ebert, V. B.: Atlantvolden fra Nymindegab til Skallingen (Oksbøl 1992) 92 s., ill.

Gerlich, S.: Den tyske værnemagt i Strellev under 2. verdenskrig (Ølgod Museum 1991, s. 41-62).

L. G.: Tirpitzstillingen - før og nu (Fra Ribe Amt 1992, s. 354 -369)

Petersen, D.: Thue og hans tid, skæbner, oplevelser og hverdan under Danmarks besættelse 1940 - 1945 (Esbjerg 1992).

Schmidt, P.: Bombardementet af Esbjerg den 4. september 1939 (i "Hej, Verner)

Landbrug, Fiskeri

Landbrug

Bak, O.: Engvandingsanlæg (Lokal-årbogen 1992, s. 54 - 56)

Mulvad, S.: Grandegilde (Fra Ribe Amt 1992, s. 410 - 416)

Sørensen, F.: Foranderligheder efter Anden Verdenskrig (Fra Ribe Amt, 1992, s. 311 - 323)

Fiskeri

Holm, P.: Den flåde, vi ikke fik. Danske damptrawler i Nordsøen og ved Island, 1887 - 1903. (Sjæk'len 1991, s. 49 - 74)

Landsbyer

Lindknud 1930 - 1992. En egn i forandring (Lindknud 1992) 332 s., ill.

Troelsen, S. B.: V. Vedsted Sogns slægts- og ejendomshistorie bd. 1-3 (1992) ill.

Mejerier

Jensen, E.: En mejerihistorie (Lokal-årbogen 1992, s. 68 - 78)

Industri og håndværk

Frausing, J. S.: Tårnuret på Sønder-skov Hovedgård (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 5 - 7)

Guldberg, M.: Fra husflid til industri? Vestjyske bønders bierhverv (Mark og Montre 1992, s. 26 - 30)

Guldberg, M.: Køkkenet - Ølgods største arbejdsplads (Køkkenet. Danmarks største arbejdsplads, Ølgod 1992. s. 42 - 51)

Ploug, M.: Skrædderi i Årre (Mark og Montre 1992, s. 19 - 23)

Thomsen, J. S.: En Landsbysmed (Fra Ribe Amt 1992, s. 327-333).

Willadsen, P.: En familie og en fabrik (Lokalårbogen 1992, s. 51 - 53)

Trafik og kommunikation

De mange gode sider (Esbjerg 1992) 102 s., ill.

I storm og stille - den sikre havn (Esbjerg 1992) 160 s., ill.

Hahn-Pedersen, M.: Fanøs "jernalder" - portræt af en brydningstid (Sjæk'len 1991 s. 9 - 48)

Itersen, P. J.: Jens Sørensen - En dansk sømand i Amsterdamsk tjeneste (Ølgod Museum 1991 s. 10-29).

Nyland, N.: Ledvogter i Forsomho (Ølgod Museum 1991 s. 34-40).

Handel, service og off. institutioner
Andersen, T.R.: Farup-Hansens Ægpakkeri (Lokal-årbogen 1992, s. 97 - 108)

Nielsen, A. S.: Vejrup Købmandsgård (Lokal-årbogen 1992, s. 61-67)

Simonsen, H. B.: Da fiskebilerne slog godstogene af banen (Mark og Montre 1992, s. 3 - 8)

Simonsen, H. B.: Med fisk fra Esbjerg til Tyskland i 1930'erne og 1940'erne. (Sjæk'len 1991, s. 75 - 86)

Sørensen, E.: Grindsted apotek gennem 150 år (Egnsbogen 1992, s. 19 - 24)

Trabolt, J.: Bramming kommunale tandpleje (Lokalårbogen 1992, s. 46 - 50)

Rets- og toldvæsen

Andersen, P.: Kriminalpolitiet i Grindsted (Egnsbogen 1992, s. 8 - 10)

Nørgaard, G. R.: Gørding Herreds tingbøger (Lokalårbogen 1992, s. 94 - 96)

Socialhistorie

Degn, O.: Porsborg hin røde.... Ejendommen Porsborg i Ribe, dens ejere og beboere og baggrund i de sociale forhold 1950 - 1990. (By, Marsk og geest 3, 1990, s. 3 - 25)

Kulturelle forhold

Bukdahl, E. M.: Det heroiske og det monumentale - hovedlinier i Niels Hansen Jacobsens og Svend Wiig Hansens kunst (Mark og Montre 1992, s. 35 - 37)

Gelius, W.: Kristian Zahrtmann i Ribe (Mark og Montre 1992, s. 9 - 12)

List, M.: Franz List; en Fanø-maler. 14 s., ill.

Arkitektur

Engqvist, H. H.: Laurids Tøgersens gård på hjørnet af Torvet og Overdammen i Ribe (By, marsk og geest 4, s. 31 - 39)

Madsen, P. K.: Nørreport i Ribe - et forsvundet vartegn for byen (Hikuin 19, 1992, s. 197 - 218)

Søndergaard, S.: Sønderkov. Historie og restaurering (1992) 32 s., ill.

Kirkehistorie

Futtrup, A. M.: Begravelsesskikke i Ribe Amt (Fra Ribe Amt 1992, s. 422 - 426)

Kirkebygningen

Havsteen-Mikkelsen, A.: Robert Jakobsen og Hjerting kirke (i "Velux Fondens Årsskrift" 1992)

Jensen, M.: Urup kirke (Egnsbogen 1992, s. 35 - 40)

Nyborg, E. Poulsen, N. J., og Kjær, U.: Kirkerne i Anst, Gesten og Skanderup (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 25, 1992) 118 s., ill.

Nyborg, E., Poulsen, N.J., og Kjær, U.: Kirkerne i Grindsted, Grene, Vorbasse og Hejnsvig (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 23, 1992) s., ill.

Nyborg, E., Poulsen, N. J., og Kjær, U.: Kirkerne i Verst, Bække, Lejrskov og Jordrup (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 24, 1992)

Nørlund, S.: Grene kirke med tårn (Egnsbogen 1992, s. 11 - 15)

Prange, K.: Den ukendte B. B. i Guldager kirke (i "Hej, Verner")

Ud over bæk og skel Bejsnap kirke 1892 - 1992 (Ølgod 1992)

Andet

Kirke og sogn i byen. Studiearbejde i Esbjerg om bysognets vilkår (Ribe 1992) 226 s., ill.

Madsen, P. K.: Han ligger under en blå sten. Om middelalderens gravskik på skrift og i praksis (Hikuin 17, 1990, s. 113 - 134)

Simonsen, J. B.: Opvokset blandt missionsfiskere (Ribe Stiftsbog 1992 s. 27-34).

Uddannelse og skole

Hansen, E.: Student 1945 (Ripenser-Bladet 11, 6, 1992, s. 203 - 207)

Hunderup skole 150 år. 1842 - 1992. 39 s., ill.

Juhl, M.: Ribe Katedralskoles gamle sportsplads (By, marsk og geest 3, s. 41 - 43)

Pedersen, J. P. R.: Grindsted sogns ældste skolevæsen 1741 - 1903 (Egnsbogen 1992, s. 3 - 7)

Vind, J.: Klassikere i Ribe (Ripenser-Bladet 11, 6, 1992, s. 308 - 314)

Folkkultur

Lauridsen, J. T.: Fanø Nordsobad mellem dansk og tysk (Magasin fra Det kgl. Bibliotek, 7, 2, 1992, s. 41 - 57)

Foreningsliv

Højlund, J.: Darum Borgerforening (Lokal-årbogen 1992, s. 43 - 45)

Personalhistorie

Borch, S., Esbjerg Borch, S.: En 10 års drengs oplevelser af lugte og lyde i Esbjerg 1920 (Fra Ribe Amt 1992, s. 334 - 341)

Bruhn, Verner, lektor, Esbjerg. Hej Verner (red. af P. Nytrup og J. K. Sørensen) 1991, 83 s., ill.

Fog, Jørgen, Grene. Schmidt, I.: En degn, hans liv og betydning for Grene sogn (Egnsbogen 1992, s. 49 - 54)

Fuglebjerg, Stine, Nielsen, A. M.: Stine Fuglebjerg (Fra Ribe Amt 1992, s. 407 - 409)

Lauritsen, V. S., Årre. Lauritsen, V. S.: Erindringsbilleder III (Fra Ribe Amt 1992, s. 342 - 353)

List, Franz, kunstmaler, Fanø. List, M.: Franz List; en Fanømalers. 14 s., ill.

Pedersen, Niels, forstander, Ladelund. Kofod, A. D.: Ladelunds grundlægger Niels Pedersen (1851 - 1911) og hans samtid (i "Ladelund Elevforenings Årsskrift" 1992, s. 8 - 31)

Hellsten, Arthur, smed, Esbjerg. Den røde by ved Vesterhavet. Arthur Hellstens erindringer (c. 1900 - 1960) 88 s. ill.

Johnsen, skuespiller, Gørding. Lauridsen, J. G.: Skuespiller Johnsen, Gørding (Lokalårbogen 1992, s. 79 - 83)

Poulsen, Nikolaj, Hovborg. Slægt-sbog for familien efter Nikolaj Poulsen og Mette Marie Nielsdatter fra Hovborg kro. (1992)

Riis, Elisabeth, Ribe. Benthien, S.: "Lammet" - Jacob A. Riis' hustru Elisabeth (Ripenser-Bladet 11, 5, 1992, s. 171 - 182)

Simonsen, N. C., Esbjerg. Simonsen, J. B.: Min far - Niels Chr. Simonsen (Fra Ribe Amt 1992, s. 354 - 369)

Sørensen, Frode, gdr., Ål. Sørensen, F.: Foranderligheder efter anden verdenskrig (Fra Ribe Amt 1992, s. 311 - 323)

Ribe amt eller dele deraf

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver (Fra Ribe Amt 1992, s. 446 - 463)

Billedhistorier fra Ribe Amt (Esbjerg 1992) 100 s., ill.

De mange gode sider (Esbjerg 1992) 102 s., ill.

Egnsbogen 1992, Grindsted/Billund (med årets begivenheder), 64 s., ill.

Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe Amt i 1991 (Fra Ribe Amt 1992, s. 442 - 445)

Fra Ribe Amt XXV - 3, 1992 (Red. af H. J. Larsen, A. Frandsen og J. Kusk, udg. af Hist. Samf. for Ribe Amt), 160 s., ill.

Futtrup, A. M.: Begravelsesskikke i Ribe Amt (Fra Ribe Amt 1992, s. 422 - 426)

Guldberg, M.: Fra husflid til industri? Vestjyske bønders bierhverv (Mark og Montre 1992, s. 26 - 30)

Mark og Montre 1992 (red. af W. Gelius, M. Guldberg og S. A. Knudsen, udg. af Ribe Amts Museumsråd) 52 s., ill.

Museumsavisen nr. 21, 1992 (Red. af A. Frandsen, S. A. Knudsen, H. J. L. Larsen og S. Moses) 12 s., ill.

Nielsen, A. M.: Stine Fuglebjerg (Fra Ribe Amt 1992, s. 407 - 409)

Nyborg, E., Poulsen, N. J., og Kjær, U.: Kirkerne i Anst, Gesten og Skanderup (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 25, 1992) 118 s., ill.

Nyborg, E., Poulsen, N. J., og Kjær, U.: Kirkerne i Grindsted, Grene, Vorbasse og Hejnsvig (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 23, 1992) s., ill.

Nyborg, E., Poulsen, N. J., og Kjær, U.: Kirkerne i Verst, Bække, Lejrskov og Jordrup (Danmarks Kirker bind 4, hæfte 24, 1992), s., ill.

Nørgaard, G. R.: Gørding Herreds tingbøger (Lokal-årbogen 1992, s. 94 - 96)

Rindel, P. O., m.fl.: Motorvejen. Et tværsnit gennem Sydjyllands oldtid (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 8 - 9)

Rindel, P. O.: Oldtid i lange baner - arkæologiske undersøgelser på den kommende motorvejsstrækning mellem Vejen og Holsted (Mark og Montre 1992, s. 38 - 43)

Sjæk'len 1991 (red. af M. Hahn-Pedersen, Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, Saltvandsakvariet i Esbjerg) 144 s., ill.

Thomsen, J. S.: En landsbysmed (Fra Ribe Amt 1992, s. 327 - 333)

Billund kommune

Grene sogn

Nørlund, S.: Grene kirke med tårn (Egnsbogen 1992, s. 11 - 15)

Schmidt, I.: En degn, hans liv og betydning for Grene sogn (Egnsbogen 1992, d. 49 - 54)

Vorbasse sogn

Siemen, P.: En høj i Vorbasse og lidt om høje i almindelighed (Mark og Montre 1992, s. 13 - 18)

Blåvandshuk kommune

Oksby sogn

Ebert, V. B.: Atlantvolden fra Nymindegab til Skallingen (Oksbøl 1992) 92 s., ill.

Ipsen, L. G.: Tirpitzstillingen - før og nu (Fra Ribe Amt 1992, s. 354 - 369)

Stoumann, I.: En ny runeindskrift fra dansk middelalder (Mark og Montre 1992, s. 24 - 25)

Ål sogn

Sørensen, F.: Foranderligheder efter anden verdenskrig (Fra Ribe Amt 1992, s. 311 - 323)

Bramming kommune

Lokal-årbogen 1992 (med glimt fra 1991 - 92, Red. af F. Just, H. Benmouyal, E. Schmidt, K. Frøsig og T. Nielsen, udg. af Lokalhistorisk Forening for Bramming Kommune)

Willadsen, P.: En familie og en fabrikk (Lokal-årbogen 1992, s. 51 - 53)

Bramming sogn

Andersen, T. R.: Farup-Hansens Ægpakkeri (Lokal-årbogen 1992, s. 97 - 108)

Petersen, D.: Thue og hans tid, skæbner, oplevelser og hverdag under Danmarks besættelse 1940 - 1945, (Esbjerg 1992)

Trabolt, J.: Bramming kommunale tandpleje (Lokal-årbogen 1992, s. 46 - 50)

Darum sogn

Højlund, J.: Darum Borgerforening (Lokal-årbogen 1992, s. 43 - 45)

Schmidt, E.: Stormfloder og digebyggeri i Darum (Lokal-årbogen 1992, s. 57 - 60)

Gørding sogn

Engvandingsanlæg (Lokal-årbogen 1992, s. 54 - 56)

Lauridsen, J. G.: Skuespiller Johnsen, Gørding (Lokal-årbogen 1992, s. 79 - 83)

Hunderup sogn

Hunderup skole 150 år; 1842 - 1992. 39 s., ill.

Jensen, E.: En mejerihistorie (Lokal-årbogen 1992, s. 68 - 78)

Brørup kommune

Folding sogn

Frausing, J. S.: Tårnuret på Sønder-skov Hovedgård (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 5 - 7)

Nielsen, H.: Aktuelt om Sønder-skov (Museumsavisen nr. 21, 1992, s. 2 - 4)

Søndergaard S.: Sønder-skov. Historie og restaurering (1992) 32 s., ill.

Lindknud sogn og kirkedistrikt

Lindknud 1930 - 1992. En egn i forandring (Lindknud 1992) 332 s., ill.

Esbjerg kommune

Esbjerg købstad

Bach, N.: Dagmar Aaen - en Esbjerg-kutters usædvanlige livsforløb. (Sjæk'len 1991, s. 87 - 94)

Borch, S.: En 10 års drengs oplevelser af lugte og lyde i Esbjerg 1920 (Fra Ribe amt 1992, s. 334 - 341)

Den røde by ved Vesterhavet. Arthur Hellstens erindringer (c. 1900 - 1960) 88 s., ill.

Hej Verner (red. af P. Nytrup og J. K. Sørensen) 1991, 83 s., ill.

Holm P.: Den flåde, vi ikke fik. Danske damptrawler i Nordsøen og ved Island, 1887 - 1903. (Sjæk'len 1991, s. 49 - 74)

Kirke og sogn i byen. Studiearbejde i Esbjerg om bysognets vilkår (Ribe 1992) 226 s., ill.

Schmidt, P.: Bombardementet af Esbjerg den 4. september 1939 (i "Hej Verner").

Simonsen, H. B.: Da fiskebilerne slog godstogene af banen (Mark og Montre 1992, s. 3 - 8).

Simonsen, H. B.: Med fisk fra Esbjerg til Tyskland i 1930'erne og 1940'erne. (Sjæk'len 1991, s. 75 - 86)

Simonsen, J. B.: Min far - Niels Chr. Simonsen (Fra Ribe Amt 1992, s. 354 - 369)

Simonsen, J. B.: Opvokset blandt missionsfiskere (Ribe Stiftsbog 1992 s. 27-34).

Årsberetning 1991. Esbjerg Museum (Esbjerg 1992) 23 s., ill.

Guldager sogn

Andreasen, A. V.: To rømningsmænd fra Værnemagten (Fra Ribe Amt 1992, s. 324 - 326)

Havsteen-Mikkelsen, A.: Robert Jakobsen og Hjerting kirke (i "Velux Fondens Årsskrift" 1992)

Holm, P.: Hjerting: et maritimt lokalsamfund midt i verden; ca. 1550 - 1930 (Esbjerg 1992) 99 s., ill.

Prange, K.: Den ukendte B. B. i Guldager kirke (i "Hej Verner").

Fanø kommune

Hahn-Pedersen, M.: Fanøs "jernalder" - portræt af en brydningstid (Sjæk'len 1991 s. 9 - 48)

List, M.: Franz List; en Fanø-maler. 14 s., ill.

Nordby sogn

Lauridsen, J. T.: Fanø Nordsøbad mellem dansk og tysk (Magasin fra Det kgl. Bibliotek, 7, 2, 1992, s. 41 - 57)

Sønderho sogn

Bjørnslev, J.: Fanø Kunstmuseum i Sønderho (Mark og Montre 1992, s. 44 - 47)

Grindsted kommune

Grindsted sogn

Andersen, P.: Kriminalpolitiet i Grindsted (Egnsbogen 1992, s. 8 - 10)

Jensen, M.: Urup kirke (Egnsbogen 1992, s. 35 - 40)

Pedersen, J. P. R.: Grindsted sogns ældste skolevæsen 1741 - 1902 (Egnsbogen 1992, s. 3 - 7)

Sørensen, E.: Grindsted apotek gennem 150 år (Egnsbogen 1992, s. 19 - 24)

Helle kommune

Årre sogn

Lauritsen, V. S.: Erindringsbilleder III (Fra Ribe Amt 1992, s. 342 - 353)

Ploug, M.: Skrædder i Årre (Mark og Montre 1992, s. 19 - 23)

Holsted kommune

Lindknud sogn, Hovborg distrikt

Slægtsbog for familien efter Nikolaj Poulsen og Mette Marie Nielsdatter fra Hovborg kro. (1992)

Føvling sogn

Juhl, M.: Runegravstenen i Føvling gennem 350 år (Fra Ribe Amt 1992, s. 392 - 406)

Ribe kommune

By, marsk og geest 2. Årsberetning 1989 (Udg. af Den antikvariske Samling i Ribe)

By, marsk og geest 3. Årsberetning 1990. (Udg. af Den antiikvariske Samling i Ribe)

By, marsk og geest 4. Årsberetning 1991 (Udg. af Den antikvariske Samling i Ribe)

Feveile, C.: Et sjældent ravhus. (By, marsk og geest 4, s. 40 - 44)

Jensen, S.: Dankirke - Ribe. Fra handelsgård til handelsplads (i "Fra Stamme til Stats i Danmark, Høvdingesamfund og kongemagt". Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXII:2, 1991, s. 73 - 88)

Jensen, S.: Metalfund fra vikingetidsgårdene ved Gl. Hviding og Vilslev (By, marsk og geest 3, s. 27 - 40)

Mandø sogn

Meesenburg, H.: Mandø - Landskab og mennesker (Bygd 1992, 3).

Ribe købstad

Benthien, S.: "Lammet" - Jacob A. Riis' hustru Elisabeth (Ripenser-Bladet 11, 5, 1992, s. 171 - 182)

Degn, O.: Porsborg hin røde... Ejenommen Porsborg i Ribe, dens ejere og beboere og baggrund i de sociale forhold 1590 - 1990. (By, marsk og geest 3, 1990, s. 3 - 25)

Engqvist, H. H.: Laurids Tøgersens gård på hjørnet af Torvet og Overdammen i Ribe (By, marsk og geest 4, s. 31 - 39)

Gelius, W.: Kristian Zahrtmann i Ribe (Mark og Montre 1992, s. 9 - 12)

Hansen, E.: Student 1945 (Ripenser-Bladet 11, 6, 1992, s. 203 - 207)

Jensen, S.: Handel med dagligvarer i Vikingetiden (Hikuin 16, 1990, s. 119 - 138)

Jensen, S.: Odin fra Ribe (i "Oldtidens ansigt" 199, s. 178 - 179)

Jensen, S. og Frandsen, L. B.: Hvor lå Ribe i vikingetiden (Kuml 1986, s. 21 - 35)

Jensen, S. og Frandsen, L. B.: Pre - Viking and Early Viking Age Ribe. Excavations at Nicolaiagade 8, 1985 - 86 (Journal of Danish Archaeology, vol. 6, 1988, s. 175 - 189)

Jensen, S. og Frandsen, L. B.: The Dating of Ribe's Earliest Culture Layers (Journal of Danish Archaeology, vol. 7, 1990, s. 228 - 231)

Juhl, M.: Ribe Katedralskoles gamle sportsplads (By, marsk og geest 3, s. 41 - 43)

Kolstrup, E.: Mikroskopiske levn fra Ansgars Ribe. 800 og 900-tallets plantevækst belyst ved pollenanalyser (By, marsk og geest 3, s. 44 - 51)

Madsen, P. K.: Han ligger under en blå sten. Om middelalderens gravskik på skrift og i praksis (Hikuin 17, 1990, s. 113 - 134)

Madsen, P. K.: Handelskeramik fra middelalderens Grønnegade (By, marsk og geest 2, s. 2 - 31)

Madsen, P. K.: Mittelalterliche bleiglaserte Miniaturgefasse aus Ribe (i "Topferei- und Keramikforschung" 2, 1991, s. 427 - 439)

Madsen, P. K.: Nørreport i Ribe - et forsvundet vartegn for byen (Hikuin 19, 1992, s. 197 - 218)

Madsen, P. K.: The Relocation of 12th Century Ribe - the evidence of the pottery imports (i "Festschrift presented to John G. Hurst", 1992, s. 113 - 125)

Melander, T.: Ribesten fra Rhinen af? (By, marsk og geest 4, s.15 - 24)

Ripenser-bladet 1992.

Skov, H.: De arkæologiske undersøgelser af Sortebrødregade i Ribe i 1991 (By, marsk og geest 4, s. 25 - 30)

Skov, H.: Ribe - storkenes by (Fra Ribe Amt 1992, s. 382 - 391)

Vind, J.: Klassikere i Ribe (Ripenser-Bladet 11, 6, 1992, s. 308 - 314)

Wamers, E.: Ribes Gral (By, marsk og geest 4, s. 2 - 13)

Seem sogn

Mulvad, S.: Grandegilde (Fra Ribe Amt 1992, s. 410 - 416)

V. Vedsted sogn

Troelsen, S. B.: V. Vedsted Sogns Slægts- og Ejendomshistorie bd. 1-3 (1992), ill.

Varde kommune

Holm, F. B., m.fl.: Varde 1920 - 1990. Fra købstad til storkommune bind 2 (Varde 1992) 606 s., ill.

Varde - en gammel vestjysk købstad (Varde 1992), 92 s., ill.

Torstrup sogn

Frandsen, L. B.: Sig kapelbanke (Fra Ribe Amt 1992, s. 417 - 421)

Vejen kommune

Malt sogn

Kofod, A. D.: Ladelunds grundlægger Niels Pedersen (1851 - 1911) og hans samtid (i "Ladelund Elevforenings Årsskrift 1992", s. 8 - 31)

Vejen sogn

Bukdahl, E. M.: Det heroiske og det monumentale - hovedlinier i Niels Hansen Jacobsens og Svend Wiig Hansens kunst (Mark og Montre 1992, s. 35 - 37)

Ølgod kommune

Grønberg, A.: J. W. Mylord (Ølgod Museum 1991, s. 30-33)

Ølgod Museum 1991, 101 s., ill.

Strellev sogn

Gerlich, S.: Den tyske værnemagt i Strellev under 2. verdenskrig (Ølgod Museum 1991 s. 41-62).

Itersen, P. J.: Jens Sørensen - En dansk sømand i amsterdamsk tjeneste (Ølgod Museum 1991, s. 10-29).

Tistrup sogn

Frandsen, L. B. og Voss, O.: Jernalderudvindingspladsen i Snorup (Ølgod Museum 1991 s. 7-9).

Ølgod sogn

Guldberg, M.: Køkkenet - Ølgods største arbejdsplads (Køkkenet. Danmarks største arbejdsplads, Ølgod, s. 42 - 51)

Nyland, N.: Ledvogter i Forsomho (Ølgod Museum 1991, s. 34-40).

Ud over bæk og skel. Bejsnap kirke 1892 - 1992 (Ølgod 1992)

Beretning for året 1992

Ved indbydelsen til årsmødet sidste år fulgte bogen »*Billedhistorier fra Ribe amt*«, en forrøring til vore mange medlemmer. Når vi valgte denne gave til vore medlemmer skyldtes det, at vores økonomi var blevet styrket, således at vi havde opsparet en kapital, som vi fandt kunne anvendes til en publikation, der med spændende billeder og ledsagende tekst fortalte om en eller flere begivenheder, der havde fundet sted i kommunerne indenfor Ribe amt.

Udgivelsen var dog også et ønske fra bestyrelsens side om at markere Historisk Samfunds 90 års fødselsdag - der er d. 25. juli 1992.

Den gang ønskede bestyrelsen at »*Oplive den historiske sans*« - at befolkningens historiske sans, eller rettere interesse, skulle vækkes. Heri lå, at folk i almindelighed havde en medfødt modtagelighed for det fortidige, historien på det lokale plan, som Valdemar Andersen udtrykker det ved 75 års dagen. Han fortsætter: »*Herom vidnede jo den folkelige fortællekunst, der endnu omkring århundredskiftet holdtes i live, men som under en ny tids udvikling vil forstumme. Det var dog ikke sagnene eller folkløren, Historisk Samfund ville komme til hjælp. Det var den konkrete historiske virkelighed, der skulle fremdrages, og her lå jo mange opgaver og ventede på løsning*«.

Historisk Samfund løste og løser stadig opgaven her 90 år efter. »*Oplive den historiske*

sans« og præsenterer »*Den konkrete historiske virkelighed*« - er overordnede mål for foreningen, som er blevet efterlevet i alle disse år gennem utallige foredrag fra enhver krog af amtet, udflugter til historiske steder i amtet eller rundt i landet og i Sydslesvig, kurser, undersøgelser og ikke at forglemme vort flagskib, årbogen »*Fra Ribe Amt*«, der er udkommet uden afbrydelser siden 1903 og i år - 1993 - kan vi så udsende nr. 91.

Når alt dette har kunnet lade sig gøre år efter år, skyldes det den folkelige opbakning der har kendetegnet Historisk Samfund gennem nu 9 årtier. Bag vort arbejde står en kreds af interesserede medlemmer, der med sin støtte har muliggjort arbejdet og været inspirator for bestyrelsens arbejde.

90 år med op- og nedgange i økonomi og medlemstal, men en forening med sine rødder godt forankret i amtets historie. 90 år som Danmarks ældste amthistoriske samfund, men også blandt de driftigste.

Årbogen

Årbogen for 1992 blev en smule større end året før - ialt på 159 sider. Bogen var den sidste i bind XXV og indeholdt derfor et register for de sidste tre numre.

Redaktionen bestræber sig på, at amtet dækkes geografisk, samt at artiklerne også spredes i tid. Dette er også tilfældet med den sidste årbog, hvor artiklerne omfattede em-

ner fra tidlig middelalder til 1991 spredt fra hele amtet.

Forsiden var prydet af en tegning af den spændende men gådefulde gårdtegner C. J. Jespersen, som på sin vandring rundt i amtet i 1860'erne har tegnet mange gårde og landsbymotiver, her gengives Årre skole og kirke.

Arrangementer

Vort første arrangement var årsmødet, som var henlagt til Bryndum. Ca. 100 samledes i kirken, hvor pastor Munksgård fortalte om den nyrestaurerede kirkes spændende historie. Derefter forlagdes mødet til forsamlingshuset, hvor arkitekt Steffen Søndergård, Askov, fortalte om Bygningsrestaurering i Sydvestjylland. Søndergårds inspirerende foredrag var ledsaget af lysbilleder fra de mange arbejder, der pågår på vore egne. Især koncentrerede han sig om herregården Sønderkov ved Brørup, som stod foran færdiggørelsen. Når vi havde valgt dette emne til årsmødet, skyldtes det bl.a. uddelingen af H.K. Kristensen-prisen 1992, som tildeltes tømrermester Helge Kragelund, Hadsten - den nye ejer af Hovedgården Sønderkov og initiativtageren til istandsættelsen af gårdens hovedbygning fra 1620 - amtets ældste renaissance herregård.

Generalforsamlingen afvikledes traditionen tro under bemærkninger fra medlemmernes side. Alle valg var genvalg og bestyrelsens forslag om uændret kontingent blev vedtaget.

Den 10. maj var der udflugt til Als og Sundved. Det blev en meget vellykket tur, hvor vi havde den tidligere forstander på Danebod Højskole med som guide, og som gjorde det muligt at komme ind på historiske interessante steder, hvor der normalt ikke er adgang. Hans meget store viden og kendskab til eg-

nen gav vore 50 deltagere et rigt indblik i egens spændende historie.

Historisk Søndag var i år placeret i Blåvandområdet d. 13. september. Vejret var varmt og solrigt, netop det ideelle udflugtsvej i et særpræget landskab med mange historiske minder.

Turen startede i Ulfslo, hvor klitplantør Ravn-Pedersen, Bordrup fortalte om de første klitbeplantninger på stedet, samt bestræbelserne på at dæmpe sandets vandring.

Derefter kørtes til Husbjerg i det militære område til mindstenen for nedgravningen af 5 frihedskæmpere fra 2. verdenskrig. Fhv. oberstløjtnant Leif G. Ipsen fortalte om de unge mennesker og deres skæbne. Det var også Ipsen, der var vores guide ved Tirppitzstillingen - kanonbunkeren fra sidste verdenskrig og netop åbnet som museum. Dagen blev afsluttet i Ho kirke, hvor menighedsrådsformanden fortalte om den lille særprægede kirkes interessante historie. Ca. 200 deltog i den spændende udflugt.

Varde by fejrede i 1992 sin 550 års dag som købstad. Det ville vi fra Historisk Samfunds side også gerne markere, derfor var efterårsmødet henlagt til Varde d. 3. oktober.

En smuk efterårssol bød os velkommen til Varde, hvor vi startede i Jacobi kirke. Her fortalte museumsinspektør Ole Faber os om byens to kirker, Nicolai og Jacobi, hvor nu kun den sidste eksisterer. Ole Fabers store viden om byen og dens historie kom os til stor nytte, da han tog os med på en byvandring, inden han afsluttede med et foredrag om de danske købstæders opståen og specielt om Varde bys lange historie.

Bestyrelsen

Ved generalforsamlingen genvalgtes de bestyrelsesmedlemmer, der var på valg. Ved

det efterfølgende konstituerende møde skete der ingen ændringer i bestyrelsens sammensætning. Der har i årets løb været afholdt 3 bestyrelsesmøder.

Undersøgelser

Vore 2 ihærdige pensionister, fhv. oberstløjtnant L.G. Ipsen, Oksbøl og pastor emer. Anders Futtrup, Esbjerg arbejder trofast videre på hver sin undersøgelse. Ipsen med *Flygtningelejre i Ribe amt*, og Anders Futtrup med *Begravelseskikke i Ribe amt*. Læsere af årbogen vil sikkert have bemærket Futtrups artikel om emnet. Vi vil gerne takke jer begge for den ildhu og grundighed, der præget jeres omfattende arbejde.

Andet

I beretningen for sidste år nævnte jeg, at bestyrelsen arbejder på en udgivelse af Henrik Vensilds afhandling om *Bondegårde i Skast Herred 1636-1760*. Arbejdet er endnu ikke færdigbehandlet, men indgår fortsat i vor udgivelsesprioritering.

Til slut vil jeg gerne rette en varm tak til vore mange trofaste medlemmer for deres gode støtte til vort arbejde. Også en stor tak til Linda og Oskar Nielsens Fond, Ribe amt, Kommuner i Ribe amt og Staten for deres uvurderlige støtte.

Søren Manøe

Regnskab for 1992

INDTÆGTER

Kontingent		107.100
Tilskud:		
Ribe Amt.....	13.200	
Kommunerne:		
Billund	1.000	
Blåbjerg	700	
Blåvandshuk.....	700	
Bramming.....	525	
Brørup.....	900	
Esbjerg.....	1.800	
Fanø	500	
Grindsted.....	1.000	
Helle.....	450	
Holsted	1.000	
Ribe.....	500	
Varde.....	1.500	
Ølgod	800	
Øvrige tilskud:		
DLF.....	6.200	
Oskar Nielsens Fond.....	1.000	31.775,00
Renter		7.081,24
Foreningsindtægter i alt:.....		145.956,24
Bogsalg:		19.312,22
		165.268,46
Årets underskud		56.400,95
		<u>221.669,41</u>

UDGIFTER

Lønninger		10.000,00
Bestyrelsen		4.294,00
Medlemsmøder (nettoudg.)		776,20
Kontorholdsudg. (kontorart., kuverter, tryks.)		13.893,18
Årbogen 1992		90.990,75
»Billedhistorier fra Ribe Amt«		67.590,83
Porto		17.616,75
		<hr/>

Foreningsudgifter i alt:		<u>205.161,71</u>
--------------------------------	--	-------------------

Bogsalg:

Kontorholdsudg. (husleje, kuverter, tlf. m.v.)		14.007,70
Porto		2.500,00
		<hr/>

Udgifter i alt:		<u>221.669,41</u>
-----------------------	--	-------------------

STATUS pr. 31/12-92:

Kassebeholdning 31/12-92:

Saldo 1/1-92	124.006,10	
Formindskelse i 92	<u>55.817,21</u>	68.188,89

Boglager		3.000,00
K & T.s mindelegat		<u>10.241,81</u>

 81.430,70

Skyldig mons		1.005,77
--------------------	--	----------

EGENKAPITAL 31/12-92:

Saldo 1/1-92	139.284,07	
Omlægning af K & T.s mindelegat	2.458,19	
Årets underskud	<u>56.400,95</u>	80.424,93

 81.430,70

Foranstående regnskab er revideret. Kassebeholdningens tilstedeværelse konstateret.

Esbjerg, den 4. marts 1993

Chr. Almhede

Jens Kusk

Nye medlemmer 1992

Tove Kristjansen, *Agerbæk*; Lars Holm, *Alslev*; O. Olsen, G. Vangsgaard, *Andrup*; Marie S. Nielsen, *Bounum*; Charlotte Simonsen og Brynhild Tophøj, *Bramming*; Inger Brems, *Brørup*; Lis Hansen, Birgit Holmgård, Marie Knudsen, N. J. Kobbersmed, J. O. Kodal, Jørgen Koed, Willy Langelund, Else Marie Mørch, Børge Nielsen, Ester Møller Nielsen, Bodil og Peder Pedersen, *Esbjerg*; Peder Pedersen, *Føvling*, Ebbe Jørgensen, *Gesten*; Thomas Pedersen, *Glejbjerg*; Karin Berg, *Grindsted*; Hjerting Lokalarkiv, A. Tang Sørensen, *Hjerting*; Chr. Carstensen, *Holsted*; Solvejg og Svend Bruun, *Horne*; Andreas Aagaard, *Jernved*; Inga Muldbjerg og Børge Sørensen, *Kvong*; Aksel Thomsen, *Lind-*

knud; Lønne højskole, *Lønne*; H. Bredmose Simonsen, *Nordby*; William Gelius, Frode Kjems, *Ribe*; Karen Nielsen, Gurli Pedersen, *Tjæreborg*; Finn Pedersen, *Torstrup*; Lene Frandsen, M. Bjerg Pedersen, Olav Pedersen, Egon Thomsen, *Varde*; Bent Sørensen, H. H. Boysen-Møller, *Vejen*; Ellen og Anton Straarup, *Vittrup*; Karin Jørgensen og Torben Busk, *Yderik*; Anne Marie Søndergaard, *Årre*.

Uden for amtet

Tage Thue Tobiasen, *Bagsværd*; Thyra Feilberg, *Flensborg*; A. Pontoppidan Thyssen, *Nr. Sundby*; Emma Dall, *Sdr. Bjært*; Erik Christensen, *Vojens*.

Fra lokalarkivernes arbejdsmark i Ribe amt i 1992

Sammenslutningen af lokalarkiver i Ribe amt (RAL)

Bestyrelsens beretning

Så kom den da, arkivloven, som vi nu har talt om i snart mange år og der en overgang var megen offentlig blæst om, men som til sidst blev vedtaget uden den store opmærksomhed.

Som lokalarkiverne med god ret frygtede, blev det en administrativ lov og ikke en kulturlov. Næppe nogen betvivler statens behov for at få sin arkivmyndighed lovfæstet samt at få hele grundlaget for arkivvirksomheden ført ajour. Den gamle lov var fra 1889, og det danske samfund har unægtelig ændret sig en del siden da.

Den nye arkivlov tilførte da også nye begreber. Under betegnelsen »offentlige arkiver« introduceres en ny arkivtype, som typisk vil være et lokalarkiv med ansvar for den pågældende kommunes arkiv. Arkivloven indfører også nye tilgængelighedsregler, nye retningslinjer for situationer, hvor der måtte opstå tvivl om tilgængelighedsreglerne, samt et krav til Rigsarkivaren om at samarbejde med andre arkivinstitutioner, f.eks. lokalarkiverne.

Andre sider af loven kan nævnes. F.eks., at statens vindikationsret indskræpes og præciseres, herunder forpligtelsen til at orientere det statslige arkivvæsen om eventuelle arkivalier af statslig oprindelse, som man måtte have i sine samlinger. Nok et punkt, lokalarkiverne generelt skal være opmærksomme på. I denne forbindelse skal det nævnes, at det ikke behøver at betyde afleveringspligt, men at det statslige arkivvæsen anerkender opbevaringen af de pågældende arkivalier som depot i det pågældende lokalarkiv. Det kan da også nævnes, at der allerede er sager undervejs, hvor - mig bekendt - et lokalmuseum har »fået ørerne i arkivlovsmaskinen« for at opbevare statslige arkivalier uden tilladelse. Vi er interesseret i at undgå tilsvarende sager fra lokalarkivverdenen.

Dette er kun nogle enkelte, men væsentlige udpluk fra arkivloven. Lov og bekendtgørelse er udsendt til medlemmerne, så RALs bestyrelse formoder, at I selv har læst den og kan den på fingrene! Der har jo også været et aftenmøde om den, hvor formanden for SLAs lovudvalg, Peter Bondesen fra Randers, fortalte om lovens forhistorie og endelige udformning.

Set fra et lokalarkivsynspunkt er det skuffende, at regeringen ikke benyttede lejligheden til at lave en kulturlov på arkivområdet - altså en model svarende til den, der kendes fra museumsområdet. Når man på museumsområdet med statsstøtte kan opbygge en landsdækkende struktur, der sikrer bevaring af og forskning i dansk kulturhistorie, må noget tilsvarende kunne lade sig gøre på arkivområdet - hvis man vil og har råd. I den forbindelse kan man måske se frem til den revisionsbestemmelse, det trods alt lykkedes SLA at få ind i loven. Nu går der ihvertfald ikke 102 år før næste lovrevision, som tilfældet var sidst.

Mens vi er ved udviklingen på landsplan, kan der også være grund til at komme med nogle kommentarer til arkivernes landsorganisation. Medlemmerne har netop fået meddelelse om, at sekretariatet er blevet flyttet til Vejle pr. 1. marts 1993. Birthe Hoffmann, som var sekretær for SLA og som blev ansat på fuld tid fra 1. februar 1993, op-sagde stillingen til fordel for en stilling på fotomuseet i Odense. Aftalen mellem Esbjerg Byhistoriske Arkiv og SLA gik på, at sekretariatet havde adresse i Esbjerg, så længe Birthe Hoffmann var ansat, men at det ved en eventuel ændring i ansættelsesforholdet flyttede fra Esbjerg. Det er denne bestemmelse, der er trådt i kraft nu.

Om SLA i øvrigt følgende. På kreds mødet i Middelfart diskuterede man bl.a. en ændret politik i vedtægtsspørgsmålet. RALs bestyrelse ville meget gerne have drøftet spørgsmålet med medlemmerne på generalforsamlingen, men har faktisk svært ved at se, hvad det er, landsorganisationen vil.

RALs bestyrelse har imidlertid drøftet spørgsmålet, så godt som vi kan, og mener, at vedtægtssagen stadig er vigtig, fordi det sikrer lokalarkivernes arbejdsgrundlag og definerer dem udadtil, ligesom SLA definerer sig selv i kraft af kravene til medlemmernes vedtægter. Det aspekt er stadig vigtigt - og vi vil opprioritere arbejdet med vedtægtsspørgsmålet i det kommende virksomhedsår og få forsømmelser indhentet.

1992 har ikke været RALs mest aktive virksomhedsår, selv om der er blevet arbejdet intenst indadtil. På grundlag af Jytte Skaaning's løfter på generalforsamlingen sidst

år havde vi håbet at kunne præsentere foreningsarkivregistraturen som lovet d. 1. oktober 1992. Det lykkedes imidlertid ikke, hvad Jytte Skaaning senere vil redegøre for. Det er imidlertid bestyrelsens faste beslutning, at registraturen skal være færdig nu og at yderligere afvigelser fra tidsplanen ikke vil blive accepteret.

Det blev derfor på uddannelsesområdet og med RAL-Nyt, vi markerede os mest udadtil, og nok med størst succes på uddannelsesområdet. Efter generalforsamlingen sidste år nedsatte vi et egentligt uddannelsesudvalg. Det kom til at bestå af Olga Pedersen og Birger Vitved-Jensen med Jytte Skaaning som sekretær. De har foreløbig planlagt en arkivdag i Holsted og en arkivaften i Billund. Temaet for arkivdagen var gejstlige arkivalier og for arkivaftenen arkivloven. Som noget nyt blev indbydelser også sendt ud til naboamternes lokalarkiver, hvilket har givet mange nye deltagere til arrangementerne. Det har yderligere haft en økonomisk fordel, hvad man kan se af regnskabet. Det er åbenbart en god idé, uddannelsesudvalget har fostret.

En af vore aktiviteter kunne vi godt tænke os at høre medlemmernes mening om her i dag. Det drejer sig om studieturene til Landsarkivet i Viborg, som RAL og SESF arrangerer i fællesskab. Som man kan se af regnskabet, koster det RAL en smule, og det kan undre i lyset af, hvor populære turene er. En af forklaringerne er imidlertid, at det på grund af det store deltagerantal er nødvendigt med to busser. Og det er ikke billigt. Den anden arrangør ønsker ikke at sætte deltagergebyret op over de nuværende 100 kr. Derfor ønsket om tilbagemelding, så vi kan beslutte, om RAL fortsat skal have part i turene og tilbudet gå ud til medlemmerne.

RAL-Nyt er ikke udkommet så hyppigt, som redaktøren ønskede og bestyrelsen gerne så. Det er sejt at være redaktør af et blad - og skulle skrive det hele selv. Det er heller ikke meningen, så opfordringen skal derfor - påny - lyde til medlemmerne: Indsend bidrag til bladet, hvis I ønsker det fortsat skal udkomme og fungere som meddelelsesblad.

Til beretningen hører endvidere en redegørelse for konsulentvirksomheden, men amtskonsulent Jytte Skaanings beretning følger umiddelbart herefter.

Derfor skal formandsberetningen afsluttes med en tak til vore samarbejdspartnere i Ribe Amt. Det gælder ikke mindst Historisk Samfund for Ribe Amt, der med bogen Billedhistorier fra Ribe Amt i foråret 1992 gjorde en fin reklame for amtets lokalarkivers billedsamlinger og for at Historisk Samfund - som sædvanlig - optog arkivernes beretninger i årbogen. I den forbindelse skal der lyde en tak til Ribe Amts Kulturfond for støtten til særtryk af beretningsafsnittet. Det er en nyttig vejledning for de efterhånden mange brugere af amtets arkiver. Også

en tak til amtets museer for samarbejde i årets løb, bl.a. gennem Ribe Amts Museumsråd.

Jørgen Dieckmann Rasmussen
formand

Amtskonsulentens beretning

Uforudsete tekniske vanskeligheder har desværre forsinket foreningsarkivregistraturens færdiggørelse. Vanskelighederne, som jeg ikke skal trætte forsamlingen med, er nu løste, og opsætningen af manuskriptet påbegyndt.

Amtskonsulentordningen er udbygget med assistance fra Jørgen Dieckmann Rasmussen og Morten Mortensen.

At grøden i det lokalhistoriske arkivarbejde er fortsat i 1992 har vi også kunnet konstatere ved en stigning i antallet af konsulentopgaver. Enkelte af konsulentopgaverne er løst umiddelbart pr. telefon, mens andre, mere komplicerede spørgsmål har krævet konsulentbesøg på stedet. Det er sket dels ved besøg i dagtimerne, dels ved aftenbesøg, da ikke alle arkiver er bemanded i dagtimerne.

Som eksempel kan nævnes de lokalhistoriske arkiver i Billund, Varde, Hejnsvig og Vejrup. I Billund var det ordning og registrering af Billund Andelsmejeris arkiv og vejledning i brugen af ARKIBAS. I Varde var det besigtigelse af de nyrenoverede lokaler, rådgivning omkring opbevaring af billeder samt genopstilling af samlingerne. I Hejnsvig var det rådgivning i omlægning fra et gammelt registreringssystem til SLAs registreringssystem samt vedtægts spørgsmål. I Vejrup drejede besøget sig om fremstilling af lokalhistoriske undervisningsmaterialer.

Vi er ligeledes blevet konsulteret om indkøb af arkivudstyr - især EDB - og inventar, EDB-programmer til indtæring af mandtals- og folketællingslister, hjælp til udfærdigelse af vedtægter, vejledning i brug af ARKIBAS, rådgivning omkring overspilning af gamle lokalhistoriske film til video, samt rådgivning og vejledning vedrørende manuskripter med lokalhistorisk indhold.

Vi har endvidere være foredragsholdere ved generalforsamlinger i lokalarkiver/lokalhistoriske foreninger samt ved sogneaftener, som f.eks. afholdes i forbindelse med opstart af nye lokalhistoriske arkiver. Som et eksempel herpå kan nævnes Hostrup og Skads. Et andet eksempel var deltagelse i åbent-hus arrangement i Seem. I Hjerting var vi til et møde i forbindelse med en videoproduktion om den nye Hjerting Kirke, produceret af Benny Aros.

Flere arkivledere og ansatte har været på besøg i Esbjerg Byhistoriske Arkiv, hvor de dels har været på rundvisning, dels har fået eksempler på arkiveringsmaterialer som f.eks. etiketter, plastikclips og - holdere, syrefri læg, klausulmærker, acetatlonner. Andre har været her for at

købe arkiveringsmaterialer - arkivæsker m.v. - som led i vores fælles indkøbsordning. Det vil sige at hvis det enkelte lokalarkiv ikke selv kan aftage et tilstrækkeligt antal af f.eks. arkivæsker, kan arkivet købe et mindre antal hos Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

I skal fortsat bruge os. Vi er til for jer!

Kursus- og mødevirksomhed

Amtskonsulenten er sekretær for RALs uddannelsesudvalg, som blev nedsat i foråret 1992. Udvalget har i løbet af 1992 afholdt tre møder, hvor vi har planlagt RALs kursusvirksomhed for 1992 og foråret 1993.

Amtskonsulenten har forestået temadagen om geistlige kilder i oktober måned 1992 i Holsted, hvor amtskonsulenten tillige stod for et af foredragene. Emnet var »sørgmuntre historier« - kirkebogen som kilde til andre arkivalier.

Jørgen Dieckmann Rasmussen og Jytte Skaaning del-

tog i RALs kursus: Sælg arkivet bedre, som blev afholdt i februar måned 1992 i Ølgod.

Endvidere har amtskonsulenten deltaget i RALs bestyrelsesmøder, når det har været muligt.

Studieture

Amtskonsulent Jytte Skaaning har sammen med Jørgen Dieckmann Rasmussen og Morten Mortensen været vejledere på RALs aftenstudieture til Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg.

Arbejdsopgaver 1993

Forslag fra generalforsamlingen til kommende arbejdsopgaver modtages gerne.

Til slut vil jeg takke de lokalhistoriske arkiver, RALs bestyrelse og kollegerne for et godt arbejdsår 1992.

Jytte Skaaning
amtskonsulent

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver 1992

Billund kommune

Lokalhistorisk arkiv

Billund Centret, 7190 Billund. Tlf. 75 33 24 72.

Åbningstid: Tirsdag 19-21 eller efter aftale med lederen.

Leder: Kaj Schmidt, Søndermarksvej 411, 7190 Billund.
Tlf. 75 33 13 92.

Vi fik i foråret 1992 installeret edb-registreringsprogrammet Arkibas og har udover de fleste af årets 23 afleveringer registreret afleveringerne fra de tre foregående år, men det er stort arbejde.

Årets største aflevering er regnskabet fra mejeriet, som blev nedlagt i 1979.

Der har ikke været mange besøg i arkivet i 1992.

Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse.

Tlf. 75 33 37 17.

Åbningstid: Tirsdag 19-21 eller efter aftale.

Leder: Sven Tygesen, Stadionvej 4 A, 6623 Vorbasse.
Tlf. 75 33 31 39.

Arkivet har i 1992 modtaget 34 afleveringer.

I begyndelsen af året gik vi over til edb-registrering, og to arkivmedarbejdere har deltaget i SLAs kursus i edb-registrering på Arkibas.

Arkibas-programmet er desværre ret dyrt, men det er godt og let at arbejde med, og SLA giver en god service, når de uundgåelige begynderproblemer opstår.

Blåbjerg kommune

Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv

Sønder Allé 21, 6830 Nr. Nebel. Tlf. 75 28 71 18.

Åbningstid: Mandag 8.30-11.30 samt efter aftale med lederen.

Leder: Henning Nielsen. Tlf. 75 28 20 26.

I årets løb er modtaget ca. 100 afleveringer, deriblandt en regnskabsbog fra 1870-1943 for en gård.

Det lokalhistoriske udvalg har været på besøg på Varde Museum med rundvisning på købstadsjubilæumsudstillingen.

To slægtshistoriske foreninger, Egvad og Fåborg, har aflagt besøg på arkivet.

I anledning af kommunens 25 års jubilæum er der udarbejdet en større udstilling.

I årets løb har vi anskaffet mikrofiche og mikrofilm-læseapparat. Billedsamlingen er omorganiseret, og båndsamlingen er udvidet med et par optagelser.

Blåvandshuk kommune

Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl. Tlf. 75 27 15 48.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: L. G. Ipsen, Østparken 92, 6840 Oksbøl.
Tlf. 75 27 15 89.

I 1992 er der journaliseret 18 indkomster, men derudover er der modtaget et betydeligt antal småafleveringer i form af enkeltark og -billeder. Blandt indkomsterne kan nævnes arkivalier vedrørende starten af den tyske spejderbevægelse i flygtningelejren samt en større samling af dias fra Ho-Oksby sogne, samlet i serier, som har været forevist for større forsamlinger i kommunen.

Omregistrering til Arkibas fortsætter løbende for såvel arkivfonds som for billeder. Hertil kommer, at en ny medarbejder har sat arkivet i stand til at påbegynde KTP-registrering.

Arkivet har ydet og vil fortsat yde konsulentstøtte i forbindelse med udarbejdelse af jubilæumsbøger, årsskrifter, erindringsbøger samt eleverbejder bl.a. vedrørende flygtningelejren i Oksbøl.

I det kommende år påregner arkivet at få registreret sit håndbibliotek efter DK-5 systemet.

Bramming kommune

Bramming Byhistoriske Arkiv

El-værket, Pederstræde 4, 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Olaf Bak, Sportsvej 7, 6740 Bramming. Tlf. 75 17 45 51.

Året 1992 blev i gavemæssig henseende et godt og tilfredsstillende år for Bramming Byhistoriske Arkiv.

I årets løb er indgået 49 gaver/afleveringer, hvilket er en lille nedgang i forhold til det foregående år, hvor arkivet modtog 55 gaver. Ligesom de fleste foregående år bestod mange af gaverne af forskellige typer arkivalier, som f.eks. fotos, udklip, beskrivelser og skøder m.v.

20 personer har i året løb besøgt arkivet. Antallet af udlån har været syv, og der er besvaret 14 telefoniske eller skriftlige henvendelser. Derudover har der været henvendelser om ejendomsbeskrivelser og slægtsforskning.

I arkivledelsen ser man frem til at kunne få arkivets efterhånden ret store samling af arkivalier ind på et edb-system, og der spares i øjeblikket sammen til indkøb af det fornødne materiel. Det hidtil anvendte protokol-system føles efterhånden meget upraktisk på grund af de mange arkivalier og utallige emner.

Rent gavemæssigt blev 1992 i øvrigt et slags mærkeår, idet arkivet da passerede gaveaflevering nr. 1.000.

Darum Sognearkiv

Nørrebyvej 12, Darum, 6740 Bramming.

Åbningstid: 1. oktober-31. marts: Onsdag 15-17 og efter aftale med lederen.

Leder: J. Hedegård Rasmussen, Alsædtægten 12, Darum, 6740 Bramming. Tlf. 75 17 93 30.

Darum Sognearkiv har i år modtaget 19 afleveringer. Tre personer har skrevet erindringer, som arkivet har fået kopier af. Blandt de større afleveringer kan nævnes en fyldig samling af kort og planer vedrørende jordfordelinger i Darum Sogn i årene 1950-1976. En slægtsforsker fra Odense har skænket: Kopi af register til Kiergaard Skifteprotokol 1719-1772, plus et ringbind med udskrifter af henvend 200 skifter.

Efter sommerferien mødte der medarbejderne et sørgeligt syn. Der havde været indbrud i vore lokaler. Tre døre var ødelagte og et større oprydningsarbejde forestod. Det eneste, der var stjålet var to sølvskrivesæt. Disse har vi fået igen, idet politiet senere på året optrædede en hælcentral, hvor de dukkede op.

I årets løb har to foreningsbestyrelser samt 34 enkeltpersoner besøgt arkivet.

Gørding Sognearkiv

Plejehjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding.

Åbningstid: 1. og 3. mandag i hver måned kl. 19-21.

Lukket i juli måned.

Leder: Nora Olesen, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding. Tlf. 75 17 82 50.

Årets gang i arkivet har været præget af livlig aktivitet. Vore åbningsaftener har været godt besøgt. 75 personer har skrevet i vor gæstebog, heraf nogle fra USA, som vi stadig har kontakt med pr. brev. Vi har modtaget ca. 15 gaver plus en del billeder.

Vor årlige Lokalhistoriske aften havde emnet »Sådan bruger vi vor fritid«. Karen Christensen fortalte om, hvordan hun var kommet igang, helt fra bunden, med lokalhistorie og slægtsforskning. Kora Hartlev viste sine samlinger af udklip og scrapbøger samt mønter og frimærker. Elise Bækholm fortalte om sit arbejde som frivillig medarbejder på Krisecentret i Esbjerg. Efter kaffebordet var der musikalsk underholdning af Aksel Tækker og Niels Vejlgård. Aftenen samlede ca. 100 deltagere.

Gørding Bibliotek har foræret arkivet et komplet sæt årbøger fra Ribe Amts Historiske Samfund.

Elly Nielsen har i mange år sørget for vor avisudklipssamling. Dette hverv er nu overtaget af Erna Bruun.

Vi har også i år modtaget pengegaver, bl.a. til indkøb af en længe ønsket kopimaskine.

Vi starter et kursus i Slægtsforskning og læsning af gotisk skrift i januar. Kurset ledes af Olga Pedersen i Glejbjerg, og der er god forhåndsinteresse.

Hunderup Sognearkiv

Kærgårdsvej 9, Hunderup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Vinterhalvåret: 1. mandag i hver måned kl. 19.30-21.30. I øvrigt efter aftale med lederen.

Leder: Thea Boesen Smidt, Puggårdsvej 3, Sejstrup, 6740 Bramming. Tlf. 75 17 33 42.

I vort arkiv har vi i 1992 registreret 41 afleveringer af forskellig art. Vi har bl.a. modtaget skoleprotokoller fra Hunderup og Sejstrup Skoler samt en regnskabsprotokol fra Hunderup Mølle i tiden fra 1897-1907. Derudover er vi blevet beriget med et maleri fra 1877 af Sejstrup gamle skole.

Arkivlederen har været med i udarbejdelse af et jubilæumsskrift vedrørende Hunderup skoles 150 års jubilæum - en virkelig spændende og lærerig opgave.

Arkivet har også kunnet være behjælpelig med oplysninger til en beretning om Hunderup Mejeris historie

Hunderup Skole ca. 1900. Skolebygningen, som er Hunderups første, er fra 1842. Den bestod af en skolestue og en lejlighed til en ugift lærer. I 1848 blev skolebygningen udvidet, og samtidig blev der bygget et udhus til stald og klynehus. (Foto i Hunderup Sognearkiv).

fra det blev bygget i 1884 og 100 år frem. En »Mejerihistorie« er skrevet af Ejnar Jensen, tidl. forstander på Ribber Kjærgård, og optaget i lokal historisk årbog for Bramming Kommune 1992.

I efteråret var den samlede bestyrelse med på en studietur til Landsarkiver i Viborg. Søgeselementet har været en af arkivets store arbejdsopgaver, og tildels er der også ved at være styr på det. Dog kan det naturligvis udvides meget.

Der har ikke været ret mange besøgende, for desværre er pladsen så trang, at de knap kan tilbydes en siddeplads.

Ved sammenlægningen af Bikuben og Sparekassen blev arkivet beriget med nyt inventar: En reol, to skriveborde og fire stole, så under alle omstændigheder sidder bestyrelsen nu godt placeret ved arbejdet.

Fremtidsplanen er, at vi skal igang med historien omkring sognets gårde og huse, og som start på det, er tre af bestyrelsesmedlemmerne tilmeldt et kursus i slægtsforskning og gotisk skriftlæsning.

Vejrup Sognearkiv

Skolevænget 1, Vejrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Andreas K. Petersen, Rebelsigvej 7, Vejrup, 6740 Bramming. Tlf. 75 19 01 69.

Efter et meget stille år er vi begyndt at modtage flere afleveringer.

I den sidste tid har vi haft mange henvendelser udefra angående slægtsforhold.

En studiekreds på otte deltagere har været samlet en gang i ugen, hvor vi bl.a. har indtalt bånd fra vor barndom og ungdom. Det har været meget fornøjeligt.

Arkivet har i det forløbne år fået nye og bedre lokaler.

Vester Nykirke Sognekirke

Hovedvej A1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming.
Åbningstid: 1. mandag i hver måned kl. 14.30-16.30 samt efter aftale med lederen.
Leder: Louise Hansen, Hovedvej A1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming. Tlf. 75 19 10 37.

Arkivets samlinger er efterhånden meget omfattende, og i året 1992 har vi da også modtaget enkelte afleveringer.

Arkivet har i årets løb besvaret en del henvendelser, hovedsageligt vedrørende slægtsforskning.

I efteråret 1992 deltog arkivet i en studiekreds, som var arrangeret af Vejrup Sognekirke. Det var meget interessant. Bl.a. så vi film om fremstilling af jyddepotter.

Vi er meget taknemmelige for den støtte, vi får fra Skads m.fl. herreders Brandkassefond.

Brørup kommune

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup.
Åbningstid: Torsdag kl. 15-17 eller efter aftale.
Leder: Laurits Clausen, Hyacintvej 6, 6650 Brørup.
Tlf. 75 38 18 55.

Historisk arkiv for Brørup og Omegn har i 1992 fået udvidet arkivet med 15 m hyldeplads, så hele lokalet nu er fuldt udnyttet. Det vil i nær fremtid blive nødvendigt med et større lokale, hvis afleveringerne fortsætter som hidtil.

I 1992 modtog vi 33 afleveringer, hvoraf den største var på 58 protokoller og ni mapper med korrespondance. Yderligere har vi registreret ca. 1.200 fotos, samt skøder og tidsskrifter fra 1799-1803.

Arkivet har været besøgt af ca. 75 personer i 1992, og de er blevet hjulpet med slægtsforskning, materiale til foreningsjubilæer og andre aktuelle ting.

Vi har besvaret 30 skriftlige henvendelser, vist lysbilleder og holdt foredrag på skoler samt ledet studiekreds med lysbilleder og indlæg til diskussion om Brørup Kommunes fortid og fremtid.

Desuden har vi afholdt et par møder på arkivet med gode foredragsholdere samt deltaget i en tur til museerne i Frøslev, Ladelund og Husum.

Vi har i 1992 fået en del nye medlemmer og fået vores årsskrifter genoptrykt, så vi nu igen er leveringsdygtige i årsskrifter fra arkivets start i 1971.

Esbjerg kommune

Esbjerg Byhistoriske Arkiv

Torvegade 47, Postboks 522, 6701 Esbjerg.
Tlf. 75 18 18 55. Telefax 75 18 09 40.
Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10-16, torsdag tillige kl. 16-18.
Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

1992 var et meget aktivt og travlt år for Byhistorisk Arkiv, idet arkivet i årets løb har stået for ikke mindre end tre succesrige bogudgivelser.

Den første i rækken var Dorthe Petersens: »Thue og hans tid«, som udkom i slutningen af marts. Første oplag var på 1.700 eksemplarer, og det blev revet væk på mindre end en måned. Da efterspørgslen fulgte, blev bogen genoptrykt, og den sælger stadig godt.

Bogens tilblivelse har også stærk tilknytning til Byhistorisk Arkiv. Dorthe Petersen deltog i 1989-90 i et folkeuniversitetskursus i erindringsskrivning under ledelse af arkivar Morten Mortensen. På kurset beskæftigede hun sig med at skrive erindringer fra besættelsestiden samt redigere efterladt materiale fra og om broderen Jens Thue Jensen, som blev henrettet af den tyske værnemagt den 10. marts 1945. Efter kurset fortsatte hun arbejdet og fik forbindelse med en lang række personer, som havde kendt broderen og hans virksomhed under besættelsen.

Dorthe Petersen var selv aktiv i modstandsbevægelsen og måtte »gå under jorden«, og i bogen fortæller hun om hverdagen under besættelsen for en familie, hvor flere medlemmer deltog aktivt i modstandskampen.

Bogen har fået særdeles gode anmeldelser - også i landsdækkende medier - og er et af flere eksempler på, at lokalhistorie ikke er begrænset til en snæver, lokal geografisk ramme.

Den næste udgivelse var »Den røde by ved Vesterhavet. Arthur Hellstens erindringer 1900-1960«, som udkom i oktober måned. Der er tale om en erindring, som er redigeret og forsynet med en indledning af Søren Federspiel, Erhvervshistorisk Bureau. Arthur Hellsten fortæller bl.a. om sin fattige barndom, sin tid som smedelærling og -svend, om arbejdsløshed, engagement i politisk arbejde samt om oprettelsen af DKP i Esbjerg. Til sidst fortælles bl.a. om sprængningen af DKP og oprettelsen af SF i 1956. Arthur Hellsten døde i 1990, 92 år gammel.

Også denne udgivelse har solgt godt og påkaldt sig opmærksomhed uden for Ribe Amt.

Den tredje og sidste bogudgivelse i 1992 fandt sted fjorten dage før jul. »Klatterup. Et arbejderkvarter i Esbjerg ca. 1890-1990«, som bogen hed, er skrevet af John T. Lauridsen, og handler om arbejderkvarteret øst for jern-

Dorthe Petersen og arkivar Morten Mortensen ved præsentationen af Dorthe Petersens bog: »Thue og hans tid« i Esbjerg Byhistoriske arkiv den 27. marts 1992. (Foto: Tonny Sørensen, Esbjerg Ugeavis).

banen omkring teglværker, gasværk og tobaksfabrik. Beboerne i området var ved en hustandsomdelt indbydelse inviteret til bogpræsentationen, som fandt sted onsdag den 9. december i Aktivitetshusets sal i Gasværksgade. Flere hundrede mennesker deltog i arrangementet og mange måtte gå forgæves. På denne ene aften blev der solgt ca. 160 eksemplarer - for ca. 20.000 kr. - af bogen, som denne aften kunne købes til favørpris.

Salget har for alle tre bøger samt for bogen »Det gamle Jerne som Gunnar Pedersen huskede det«, som udkom i 1991, været over al forventning.

Udover opgaverne med bogudgivelserne samt det efterfølgende bogsalg med pakning, forsendelse og regningsudskrivning, som har krævet store ressourcer i årets løb, har arkivet naturligvis også haft travlt med mere traditionelt arkivarbejde.

I 1992 har Byhistorisk Arkiv modtaget 234 afleveringer. Af større afleveringer kan bl.a. nævnes Esbjerg Skipperkole (supplement), Esbjerg Seminarium, Danmarksgade Skole, Esbjerg Erhvervskontor, Stadsarkitektens forvaltnings fotoarkiv, Haveselskabet »Nørrevænge« og Esbjerg Sociale Byggeselskab.

Vi har stadig et efterslæb med at få registreret de indkomne arkivalier, bl.a. fordi vi i øjeblikket også er i gang med en omregistrering af vores gamle samling. Det drejer sig indtil videre om billed- og udklipssamlingen. I årets løb har vi fået installeret yderligere tre edb-arbejdspladser med Arkibas på netværk. Det skulle gerne betyde, at arbejdet kan skride hurtigere frem.

Også arkivets læsesal har været flittigt benyttet i årets løb. Besøgstallet i dagtimerne kan opgøres til ca. 3.200, men mange får sig ikke skrevet i gæstebogen, og det faktiske tal må derfor anses for at være noget større. Blandt de besøgende, som sjældent får skrevet i besøgsprotokollen, er de mange gruppebesøgende på Byhistorisk Arkiv. Diverse undervisningsinstitutioner er flittige brugere af Byhistorisk Arkiv.

Der er skriftligt besvaret 88 større og mindre forespørgsler, og fra det statslige arkivvæsen har vi i 1992 haft 37 hjemlånsekspeditioner, og der blev hjemlånt 96 enheder.

Byhistorisk Arkiv låner i begrænset omfang arkivalier ud til godkendte institutioner og professionelle reproduktionsanstalter. I 1991 er der registreret 187 udlån af denne slags, og der blev udlånt i alt 984 enheder.

Foruden formidling på læsesalen har der som de foregående år været en omfattende formidling til foreninger, skoler m.m. både i og uden for arkivet. I 1991 var der 105 sådanne arrangementer med ca. 5.000 deltagere.

På grund af travlhed med bogudgivelser blev udstillingen om »Esepigernes børn, børnebørn og oldebørn« fra 1991 først udskiftet den 16. november 1992, hvor vi åbnede en billedudstilling om sportens historie i Esbjerg. Udstillingen var udarbejdet af arkivar Morten Mortensen.

Som tidligere har der været kursusaktiviteter i tilknytning til Byhistorisk Arkiv, enten arrangeret i samarbejde med FOF eller Esbjerg Folkeuniversitet. Olga Pedersen underviste i gotisk skriftlæsning i foråret og havde to kurser i slægtsforskning i efteråret, et for begyndere og et for videregående. Jørgen Dieckmann Rasmussen underviste i foråret i kurserne: Lokalhistorisk Værksted og »Ka' det nu passe?« - Om kritik i historien. I efteråret underviste han i kurserne: Lokalhistorisk værksted, Danmarks historie efter 1850 og »Min egen historie« - skrive- og fortællerværksted. I samarbejde med Esbjerg Folkeuniversitet har arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen og arkivar Morten Mortensen afholdt i alt fire fyraftensforedrag. Som noget nyt har vi i efteråret 1992 i samarbejde med Esbjerg Folkeuniversitet arrangeret »Søndagsmatinee«, hvor arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen og arkivar Morten Mortensen hver har holdt to foredrag.

Flere af arkivets medarbejdere deltog i august-september måned på en studietur til Canada, som Jørgen Dieck-

mann Rasmussen arrangerede for foreningen Arkivernes Faglige Studierejser i samarbejde med stadsarkivar Birgitte Dedenroth-Schou, Kolding.

Der er stadig alt for få faste medarbejdere til at klare de mange, forskellige arbejdsopgaver på arkivet. Hovedparten af personalet er personer med en midlertidig ansættelse under forskellige ordninger, oftest af seks eller syv måneders varighed. I år har vi udover de løst ansatte i jobtilbud og beskæftigelsesprojekter fået to personer ansat i beskyttede stillinger. Dette har medført en mindre forøgelse af det faste personales timetal, men kun i den periode, hvor de pågældende i beskyttede stillinger er ansat i arkivet.

Vester Nebel Sognearkiv

Vester Nebel Skole, 6715 Esbjerg N.

Åbningstid: Onsdag kl. 9-11 og efter aftale.

Leder: Morten Harborg, Landsbytoften 7, Vester Nebel, 6715 Esbjerg N. Tlf. 75 16 90 89.

Arkivet har kun modtaget få afleveringer i 1992. Heriblandt en interessant erindring fra en gammel elev, som fortæller om sin skolegang i Vester Nebel skole i trediveerne.

Bestyrelsen har haft tre møder, hvor man bl.a. har drøftet arkivets overgang til selvejende institution. Vi har ikke fået løst problemet endnu.

I 1986 havde arkivet besøg af to unge studerende, Inger Marie Børgesen og Kirstine Due. De undersøgte hedeopdyrkernes kår under deres arbejde, bl.a. i Lifstrup. 1990 udkom bogen: »Vi startede med en ko og en kat«, udgivet af Ribe Amts Museumsråd. I 1992 fulgte tre radioudsendelser om hedeopdyrkningen i Lifstrup, Filskov og Dyrvig. Vi optog alle tre udsendelser på bånd og har dem i arkivet. De kan have både lokal og almen interesse, mener vi.

Vi har haft enkelte besøgende, også arkivstuderende. Henning Jørgensen arbejder på en bog om lokal historie for Forum og Astrup. Det sker på opfordring fra beboerne i de to lokalsamfund.

Fanø kommune

Sognearkivet i Nordby

Åbningstid: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Børge E. Hansen, Bavnebjerg 17, Nordby, 6720 Fanø.

Tlf. 75 16 23 25.

I året 1992 har vi modtaget 83 afleveringer af blandet indhold. Arkivet har haft 118 besøgende, der for de flestes vedkommende har søgt oplysninger om slægten. I den forbindelse har arkivet modtaget 16 større og mindre anetavler. Blandt de lidt mere spændende afleveringer var oplysning om en kirkelig verdenskongres, der fandt sted på Fanø i 1934, hvor man bl.a. drøftede kirkens forhold til Hitlers naziparti. Midt under konferencen landede en vandflyver i Nordby havn og medbragte »Det tyske Riges« specielle udsending.

Fra Tyskland har vi fået henvendelse angående en tysk/jødisk familie, der i mellemkrigsårene havde en villa ved Fanø Bad. Villaen brændte imidlertid, men pårørende i USA leder nu efter den jødiske familie, der forsvandt under anden verdenskrig.

Ovenstående viser, at selv verdenshistoriske begivenheder kan afspejle sig i et lille arkiv.

Der er modtaget arkivalier fra Rindby Brugs, Mergelselskabet, Andelsfryseriet og Nordby Sogns Bjergelav. ligesom arkivet har modtaget fire videobånd med TV-Syds optagelser i anledning af 250-året i 1991, to andre om 1991, en videooptagelse ang. stormfloden 1981 og en reklamevideo om Fanø. Vi har fået et kassettebånd om livet på Fanø omkring 1900. Endvidere diverse skifter og skøder, billeder af lærere og klasser, materiale om den sidste »klokkemand«, bindebrev m.m.

Endelig har arkivet leveret fotos til forskellige formål, bl.a. »Bedstefars billedbog IX«.

Til sidst skal der lyde en tak til Fanø Kommune, Skads m.fl. herreders Brandkasse for påskønnede tilskud til arkivets drift.

Sønderho-arkivet

Sognegården, Landevejen 41, Sønderho, 6720 Fanø.

Åbningstid: Mandag kl. 19-21 samt efter aftale med lederen.

Leder: Jørgen Lind, Møllegården, Sønderho, 6720 Fanø. Tlf. 75 16 41 14.

I Sønderho-arkivet er i 1992 indgået 40 afleveringer, der i omfang spænder fra »et enkelt stykke papir« til »flere kasser«. Alt er det brikker i et puslespil, der - heldigvis - aldrig fuldendes. Der er stadig plads til lidt fantasi og gisninger. Én aflevering omfatter et stort antal skøder, aftægtskontrakter, obligationer, skifter og lignende, heraf flere fra 1700-tallet. Det er netop brikker, der rummer talrige oplysninger, ikke alene om personer, men også om deres huse og levemåde.

Endvidere er indgået en del breve, beretninger, erindringer og artikler. Et spændende supplement til vor store

samling af P. J. Lund-fotografier er en tilhørende regnskabsbog, hvormed endnu flere af billederne kan dateres og identificeres. Fra historikeren bag Sønderho-Registranten, senere museumsinspektør i Herning, cand. mag. Poul Tuxen, modtog vi en del »diverse-materiale« og nåede netop at takke Poul, kort før han pludselig afgik ved døden.

Fra den nu nedlagte Esbjerg Feriekoloni indkom en del ældre fotos samt alle efterkrigs-gæstebøgerne. Helt fra Skotland nåede nogle håndskrevne N. M. Kromann-artikler på skibsreder J. Lauritzens foranledning »tilbage« til Sønderho, og på den maritime side modtog vi nogle målebrev, et skibsbygningsbrev og nogle aktiebrev for Sønderho-sejlskibe. Indleverede arkivalier fra Sønderho Gl. Fuglekøje dækker ikke mindst tiden, hvor denne fangstmetode blev forbudt ved lov - og beretter om problemerne i forbindelse dermed.

Nævnes skal også en række spændende - og for os hidtil ukendte - gamle fotografier af huse, steder og personer i Sønderho. Endelig har arkivet selv anskaffet »Arkivernes Informationsserie« samt diverse lokale bøger.

Endnu engang er der - traditionen tro - anledning til at takke Fanø Kommune, Fanø Spare- og Laanekasse samt Skads m.fl. herreders Brandkasses Fond for økonomisk støtte, og give, besøgende og interesserede iøvrigt for stor opbakning.

Grindsted kommune

Lokalhistorisk Arkiv, Grindsted Bibliotek

Tinghusgade 16, 7200 Grindsted. Tlf. 75 32 09 00.

Åbningstid: Læsestuen: Mandag, onsdag og torsdag kl. 14.-19.30, tirsdag kl. 10-19.30, fredag kl. 10-17 og lørdag kl. 9-12 (bibliotekets åbningstid). Arkivet: Mandag-fredag kl. 14-17 eller efter nærmere aftale med lederen.

Leder: Overbibliotekar Søren Peder Nielsen. Tlf. 75 32 42 78.

1992 har været et år uden de store ekstraordinære aktiviteter.

Arkivet har været flittigt benyttet af både lokale og tilrejsende. Især den store samling af kirkebogskopier og lignende fra Grindsted og omliggende sogne benyttes af folk langvejs fra.

Der er tilgået en række arkivalier, tryksager og billeder. Af større afleveringer kan nævnes arkivalier vedr. gården Egholm samt et par personarkiver.

Studier udført af frivillige har bl.a. udmøntet sig i arbejder indenfor gårdhistorie, jernbanehistorie og skolehistorie.

»Grindsted-filmen« fra 1936 er overspillet til video og udlånes flittigt.

Indenfor arkivets område dannedes i Sdr. Omme et egnsarkiv baseret på materialer, som hidtil har været i privat eje.

Hejnsvig Lokalhistoriske Arkiv

Åbningstid: 1. onsdag i måneden kl. 14-16 og 3. onsdag kl. 18-20.

Leder: Hans Jensen, Højene 1, 7250 Hejnsvig.

I 1992 har arkivet modtaget ca. 47 arkivalier incl. fotos for syv givere/udlånere.

Vi håber i løbet af næste år at få gang i registreringen via SLAs registreringssystem, og vi har kontaktet amtskonsulent Jytte Skaaning for at få hendes hjælp i den indledende fase.

Helle kommune

Agerbæk Lokalhistoriske Arkiv

»Sognelunden«, 6753 Agerbæk.

Åbningstid: Efter aftale med formanden.

Leder: Henvendelse til formand Jens Schultz, Ålundevej 21, 6753 Agerbæk.

Arkivleder Thorvald Klit er i 1992 ophørt som leder, og der er på nuværende tidspunkt (juni 1993) ingen leder af arkivet. Henvendelse kan ske til formanden.

Ribe Amts Lokalkarkiver har ikke modtaget beretning for 1992.

Fåborg Lokalhistoriske Arkiv

Fåborgvej 38, Fåborg, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Ane Marie Nielsen, Fåborgvej 18, Fåborg, 6818 Årre. Tlf. 75 19 50 59.

Arkivet har i årets løb modtaget 20 afleveringer. Vi har haft en del henvendelser, hovedsageligt om slægtsforskning, og vore kopier af kirkebøger bliver flittigt brugt.

I februar 1992 havde vi arrangeret et foredrag med fhv. gårdejer Svend Siedelmann, Vrenderup, som fortalte om opholdet på Rødding Højskole i vinteren 1932-33.

Udflugten gik i det forløbne år til Blåbjerg Kommune. På Kløvbakken fortalte arkivlederen om Filsø, og derefter havde vi en skøn tur gennem plantagen. Vi samlede derefter på Blåbjerg Museum og Arkiv, hvor vi blev vist

rundt af museumsinspektør Ole Faber og arkivleder Henning Nielsen, Nørre Nebel. En idé om at samle flere arkiver på et sted vakte interesse for en fremtidig udvikling.

I november bestod vort nye lokale sin prøve. Der var åbent hus-aften, og 38 personer var mødt. Arkivlederen fortalte om degnen Mickel og sønnen Peder Vedsted fra 1700-tallet, som havde ført kirkebøgerne i Fåborg-Nykirke Pastorat, om oprettelse af Fåborg Forsamlingshus og om Fåborg-kromanden Johan Christoffer Sørensen, ejer af Klelund Plantage. Derefter var der fremvisning af en del af de billeder, som findes i arkivet.

Grimstrup Sognearkiv

Grimstrup Bibliotek, Grimstrup, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Dagmar Lyndgaard, Trehøjevej 16, 6818 Årre. Tlf. 75 19 21 85.

Arkivet har i 1992 modtaget 37 afleveringer. De 13 afleveringer bestod af skøder, aftægtskontrakter, skifte-retsattester o.l. De sidste 24 afleveringer bestod af billeder, 50 stk.

Der har kun været få forespørgsler om slægtsforskning og få besøg på arkivet. Der har heller ikke været så mange skriftlige forespørgsler som året før.

Vi har leveret et sæt spørgsmål med svar til Radio Holsted til brug for udsendelser vedrørende arkiverne i Helle Kommune.

I februar udsendte vi en folder om arkivet til medlemmerne.

Ved generalforsamlingen den 9. marts havde vi Grethe Pedersen til at fortælle om fester før i tiden. Da Tobias Christensen ikke ønskede genvalg, blev Lise Sørensen, Roust, indvalgt i bestyrelsen.

Den 5. oktober havde vi Grethe Engelbrecht til at underholde med »Mit livs eventyr«.

Arkivet har via Varde Museum købt en kopimaskine. Den håber vi at få stor glæde af.

Næsbjerg Sognehistoriske Arkiv

Åbningstid: 1. torsdag i måneden kl. 18-30-19.30 eller efter aftale med lederen.

Leder: Gunnar Pedersen, Villavej 11, Næsbjerg, 6800 Varde.

Arkivet har i årets løb modtaget 10 afleveringer, en stor nedgang i forhold til året før, hvor vi modtog 25 afleveringer. Men afleveringerne har været ret alsidige med protokoller, skøder, billeder m.m.

Arkivet har i årets løb haft flere besøgende, der ønske oplysninger om deres slægt. Skoleelever har besøgt arkivet og arbejdet med forskellige emner.

Årsmødet blev afholdt i Øse, hvor pastor emeritus A. M. Futtrup fortalte om begravelsesskikke. En god aften.

Sommerudflugten gik til den nyrestaurerede hovedbygning på Sønderskov med efterfølgende kaffe på Skibelund Krat. En god aften med mange deltagere.

Vester Starup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Helle Plehjem, Vinkelvej 2, Tofterup, 7200 Grindsted.

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag i hver måned kl. 14-16.

Ledere: Valdemar Jørgensen, Hovborgvej 11, Tofterup, 7200 Grindsted, tlf. 75 33 71 28 og Jens Skov, Vinkelvej 3, 7200 Grindsted, tlf. 75 33 70 55.

Arkivet modtog i 1992 18 afleveringer af forskellig art: Arkivalier, billeder, bøger og andet. Arkivet har haft 38 besøgende, nogle med interesse for arkivarbejdet, og nogle der »higer og søger«. Endvidere har der været en del henvendelser pr. telefon eller brev.

I forlængelse af generalforsamlingen holdt Jørgen Dieckmann Rasmussen et foredrag: »Lokalarkivet og Lokalsamfundet«, som nok kunne have fortjent et større publikum.

Aftenudflugten gik til Sønderskov Hovedgaard med afslutning på Hotel »Skibelund Krat«, og det var en meget dejlig og interessant oplevelse.

Sammen med Menighedsrådet og Pensionistforeningen havde man formålet pastor emeritus Anders Futtrup, Esbjerg, til at komme og fortælle om sin opgave med indsamling af gamle begravelsesskikke.

Arkivet bidrager med artikler fra sognehistorien til det lokale blad »Borgerbladet«, som udkommer med syv nr. årligt, og med opgaver til Radio Holsteds program »Ring og gæt«.

Arkivet fik et stort ønske opfyldt ved anskaffelsen af en kopimaskine, som længe har været savnet.

Kirkebogen for Starup Sogn 1815-1890 i form af mikro-kort forefindes nu på arkivet.

LOF har igen i efteråret afholdt kursus i slægtsforskning og gotisk skriftlæsning ved Olga Petersen.

Øse Sognearkiv

Stationsvej 3, Nordenskov, 6800 Varde.

Åbningstid: Torsdag kl. 15-17 og efter aftale med lederen.

Leder: Johannes Madsen, Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde. Tlf. 75 29 81 59.

Arkivet har i årets løb modtaget 360 afleveringsnumre. Heraf skal især fremhæves en stor samling materiale fra besættelsestiden, mest illegale skrifter. Endvidere har vi modtaget en del billeder samt materiale af forskellig art fra et par dødsbo.

Vi har ladet en del billeder kopiere til brug ved udstillinger.

Der har været en del henvendelser pr. brev og telefon angående oplysninger om slægtninge. Vi har kunnet hjælpe i de fleste tilfælde. Vi har desuden haft en del besøgende, nogle for at søge oplysninger, andre »for at se«.

Vi »sakser« stadig små og store begivenheder fra området fra avis og ugeblade.

I samarbejde med Næsbjerg har vi haft et par arrangementer. I februar havde vi årsmøde med foredrag af pastor emeritus A. Futtrup om begravelsesskikke. I fint sommervejr gik en aftentur til Sønderskov Hovedgård. Undervejs gjorde vi holdt ved Tirslundstenen. På hjemturen drak vi kaffe i pavillionen ved Skibelund Krat efter en tur til mindestenene. I alt deltog 115 personer i denne tur.

Lokalhistorisk Arkiv for Årre Sogn

Årre Skole, Skolegade 25, 6818 Årre.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Knud Lykke Christensen, Elmegade 11, 6818 Årre. Tlf. 75 19 23 37.

I 1992 har vi modtaget flere afleveringer til arkivet. Bl.a. fra et dødsbo.

Bestyrelsen er gået i gang med at foretage en registrering, tilrettelagt af amtskonsulent Jytte Skaaning, Esbjerg.

Den 9. november blev årsmøde og generalforsamling afviklet. Årsmødets taler var fhv. sognepræst A. M. Futtrup, Jerne. Han er i øjeblikket i gang med at lave en undersøgelse om begravelsesskikke i Ribe Amt. Det var en spændende aften, som gav anledning til megen snak. Futtrup efterlyste, om der fra Årre var nogle specielle skikke vedrørende begravelser. En god aften med ca. 30 deltagere.

Holsted kommune

Aastrup Sognearkiv

Borgergade 121, 6752 Glejbjerg. Tlf. 75 19 85 69.

Åbningstid: 1. og 3. torsdag i måneden kl. 15-19 samt efter aftale med lederen.

Leder: Olga Pedersen, Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg. Tlf. 75 19 82 80.

1992 blev et meget mærkeligt år for Aastrup Sognearkiv. For det første måtte vi af flere grunde lukke arkivet for besøgende i begyndelsen af året. Derefter måtte vi se i øjnene, at vore lokaler var uegnede til arkivformål. Disse to begivenheder satte naturligvis sine spor i årets aktiviteter.

Imidlertid har vi dog alligevel modtaget en lang række arkivalier i årets løb. Heraf kan nævnes omkring 300 billeder, hvoraf de fleste er registrerede, men der var også en del uregistrerede billeder imellem, så vi modtager gerne hjælp til identifikation af disse billeder.

I løbet af sommeren blev det klart for os, at vi var nødsaget til at tage sagen omkring lokalerne i egen hånd, og den 1. oktober 1992 overtog vi huset Borberggade 121 i Glejbjerg. Aastrup Sognearkiv er dermed blevet selvejere, en ganske ny situation, som vi glæder os meget over. Huskøbet blev muligt bl.a. ved hjælp af en husstandsindsamling i sognet, loppemarked, et lån fra Holsted kommune samt en bevilling fra brandkasséfonden SydVest.

Vort besøgstal har naturligvis været præget af situationen, men flere har dog fundet vej hertil, og efter indret-

ningen af de nye lokaler er vi nu klar med vore sædvanlige åbningstider: 1. og 3. torsdag i måneden kl. 15-19. Derudover kan man aftale tid med lederen på tlf. 75 19 82 80.

Mens selve arkivet i 1992 har ligget »underdrejet«, har det dog ikke haft betydning for den udadvendte virksomhed, idet arkivleder Olga Pedersen har stået for gennemsnitligt fire kurser om ugen i slægtsforskning og gotisk skriftlæsning rundt omkring i amtet, og har desuden holdt en række foredrag med og uden lysbilleder.

Lokalhistorisk Arkiv for Holsted Kommune

Vestergade 17, 6670 Holsted. Tlf. 75 39 20 10.

Åbningstid: Onsdag kl. 14-18, i perioden 1. oktober-1. april tillige tirsdag kl. 19-21.

Leder: Chr. Carstensen. Tlf. 75 39 22 59.

1992 har været et meget varmt år, både klimatisk og for arkivet, hvor der har været meget at bestille. Det skal ikke opfattes som en beklagelse, tværtimod, det er dejligt, når kommunens borgere og andre vil benytte arkivet og vi

Arkivleder C. Carstensen Holsted, lokalarkivet i Holsted, forventer i løbet af 1993 at kunne sætte sit gamle IBM System 80, som arkivet har anvendt i fire år på pension, og i stedet få installeret edb-registreringsprogrammet Arkibas. (Foto: Orion-foto-Atelier, Esbjerg).

dermed kan hjælpe med at finde de oplysninger, der søges. Det er jo trods alt det, vi er der for: At bevare egens historie og formidle den til interesserede.

Arkivet har oplevet et stigende antal besøgende og andre henvendelser, omkring 400, hvilket på det nærmeste svarer til en fordobling. Også antallet af arrangementer er steget, ikke til det dobbelte, men til det firdobbelte og omkring 650 personer har deltaget i disse arrangementer. Det har simpelthen været dejligt at føle den interesse, der har været omkring arkivet.

Også antallet af registrerede afleveringer er steget, dog kun 50%, men alligevel en stigning. Der er registreret 135 afleveringer indeholdende 1.308 akter. Her tegner fotografierne sig for den største stigning, idet vi har modtaget over 300 fotos, eksklusive pressefotos.

Af arkivalier, som har interesse for en bredere kreds, skal nævnes afleveringen fra Ribe Amts Gardeforening. Denne forening har valgt Holsted som deres arkiv, bl.a. fordi foreningen blev stiftet her i 1912. Der er modtaget en samling konfirmandbilleder fra Føvling Sogn for perioden 1930-1942. Alle disse konfirmander er med stor hjælp fra kommunens borgere og andre blevet identificeret.

Mange af vore besøgende er slægtsforskere. En stor hjælp for disse er de slægtsbøger, man fra tid til anden kommer i besiddelse af. Arkivet har i det forløbne år erhvervet nogle stykker, bl.a. slægtsbogen for Nicolaj Poulsen, kromand i Hovborg, som i høj grad var med til at præge udviklingen i denne by, og slægtsbogen for efterkommere af »Den lærde Bonde« Hans Jensen Bjerregaard, ikke fordi han har haft mange efterkommere har på enen, men bogen kan tjene som skoleeksempel på, at slægtsforskning ikke bare er navne og data på personer, men at man også skal give de omtalte personer krop, - fortælle om deres liv og virke. Denne slægtsbog er ikke lavet af en professionel slægtsforsker, men af en amatør og viser, at også almindelige mennesker kan få noget spændende ud af slægtsforskning.

Endelig har arkivet i samarbejde med en interesseret oversat første bind af Liber Daticus for Føvling-Holsted sogne. Den dækker hovedsagelig perioden 1825 til 1850 og giver et godt billede af, hvilke opgaver en præst på den tid skulle beskæftige sig med. Den er et vigtigt led i at forstå forrige århundredes lokalhistorie. Der findes yderligere tre bind som skal oversættes.

I slutningen af året fik arkivet tilsagn fra brandkassefondet Sydvest om tilskud til anskaffelse af edb således, at arkivet kan gå over til den længe ønskede elektroniske registrering. Tilskuddet dækkede dog ikke den fulde udgift, men der er siden søgt en række fonde og andre, således at man når dette læses, burde være langt henne med edb-registreringen.

Ribe kommune

Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Kolint 11, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederne.

Ledere: Agnete og Hans Toft, Hillerup Engevej 5, 6760 Ribe. Tlf. 75 43 12 70.

Farup sognearkiv har haft et roligt år.

Vi har haft en udstilling med noget af arkivmaterialet i forbindelse med et møde i Farup Borgerforening.

Der har været nogle henvendelser om slægtsforskning.

Da der endnu ikke har kunnet findes egnede lokaler, findes Farup Sognearkiv fortsat på lederens private adresse.

Hviding Sognearkiv

Råhedevej 6, 6760 Ribe.

Åbningstid: 1. tirsdag i måneden kl. 15-17 eller efter aftale.

Leder: Laurids Nygård Nielsen, Højvej 5, Gl. Hviding, 6760 Ribe. Tlf. 75 44 52 07.

Efter vores bløde start i 1991 er vi nu i 1992 kommet godt i gang med arbejdet. Vi har modtaget ca. 25 afleveringer med godt 50 arkivnumre. Desuden har vi modtaget en hel del billeder.

Vores årsmøde, hvor vi bl.a. så en film fra sognet, samlede 56 deltagere.

Vi har været på studietur til landsarkivet i Åbenrå, hvor alt fra vores egen findes. Desuden har vi deltaget i en vellykket udstilling i Hviding Forsamlingshus.

I starten af 1993 skal vi igang med registrering af vores billedsamling.

Jernved Sognearkiv

Jernved Andelskasse, Gørdingvej 11, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: 1. tirsdag i måneden kl. 19-20 eller efter aftale med lederen.

Leder: Kirsten Bjerrum Jensen, Puggårdsvej 69, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro. Tlf. 75 43 50 61.

Sognearkivet har i 1992 modtaget en del afleveringer, som er blevet registrerede. Der har været besøg af slægtsforskere, og telefonisk har der været rettet henvendelser til arkivet.

Med hensyn til billedsamlingen er vi kommet så vidt, at vore konfirmandbilleder er blevet registreret med navn

på alle konfirmander. Vi råder over næsten samtlige billeder fra 1917 til 1964.

Den årlige messe i Gredstedbro er foreløbig skrinlagt, og der plejer arkivet jo ellers at være repræsenteret. Jernved-Jernvedlund Borgerforening havde i efteråret arrangeret et møde med emnet: Hvordan opstår et lokalarkiv? Dette redegjorde fhv. arkivleder Hans Otto Kristensen udførligt for. Der var samtidig en udstilling af forskellige arkivalier. Det var en hyggelig aften, og vi har med taknemlighed modtaget overskuddet, der skal gå til driften af arkivet. Vi har også, af en tidligere Jernvedborger, fået foræret kopier af folketællingslister.

Vi kan kun sige tak for alle de bidrag, vi modtager.

Ribe Lokalhistoriske Arkiv

Giørtzvej 3, 6760 Ribe. Tlf. 75 42 17 00.

Åbningstid: Mandag-torsdag kl. 12-15, fredag kl. 11-17.

Leder: Bibliotekar Susanne Benthien.

Det forekommer mig, at beretningen som regel er begyndt med: Det har været det travleste år i arkivets historie - og det kan vi roligt gøre igen i år. I 1992 var der 515 besøgende og henvendelser, dobbelt så mange som for blot to år siden.

Desværre har det knebet med at få materiale ind. Vi fik kun 62 afleveringer. Og måske skal vi ikke være så kede af dét, for vi lider i den grad af pladsmangel. I juli måned blev vi derfor nødt til at flytte alle arkivkasserne ud på bibliotekets uisolerede loft, da der ikke længere var plads i det 25 m² lille arkivmagasin. Det er naturligvis en uholdbar situation, men foreløbig ser vi ingen mulighed for udvidelse.

På grund af pladsmanglen måtte vi også sige nej til at ansætte de langtidslidige, som vi fik tilbudt. Der er simpelthen ingen borde, de kan sidde og arbejde ved! Men i de sidste 2 1/2 måned af året fik vi dog knebet én ind fire timer om dagen, som dels billedregistrerede, dels fremkaldte glasplader.

Pladsmanglen har vi jo altid jamret over, men der er da også sket opmuntrende ting.

Vores små skiftende udstillinger er til stadig glæde for både bibliotekets og arkivets besøgende. I sommer blev vi af »Bikuben« bedt om at lave en foto-udstilling i dens tomme bygning i Storegade. Udstillingen blev set af mange forbipasserende.

I 1992 holdt Susanne Benthien et lysbilledforedrag om den romantiske kærlighedshistorie mellem Jacob A. Riis og hans senere hustru, og det var en stor succes. I efteråret henvendte vi os til Danmarks Radio, som i april må-

ned 1993 begynder optagelserne til en 35 minutters TV-udsendelse om historien, efter manuskript af Susanne Benthien. Udsendelsen vil blive vist i TV i løbet af efteråret 1993.

Historisk Arkiv i Seem Sogn

Seem-Varming skole, Skallebæk, 6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe.

Tlf. 75 44 11 77.

Året 1992 begyndte med, at arkivaren arrangerede en udstilling af arkivalier i et klasseværelse på skolen. Den blev stillet op i løbet af skolens vinterferie og havde åbent i weekenden. Opstilling af udstillingen tog i alt 31 timer. Der var god interesse. I alt mødte 121 personer op i løbet af de to dage, og adskillige besøgende havde opmærksomheder med. Der blev givet kontante bidrag, og der kom arkivalier ind. Bl.a. Seem Sogns Husmandsforenings forhandlingsprotokol og kassebog. Et par postkortsamlere stillede gamle postkort til rådighed til affotografering imod at få kopier af, hvad her findes. Alt i alt et vellykket arrangement.

Så har der været en række henvendelser angående slægtsforskning. Såvel inden- som udenlandske med kontakter til New Zealand, Tyskland, Norge og USA. Alle henvendelser har kunnet besvares positivt, hvilket arkivaren har haft megen glæde af. Arkivet har besvaret pastor Futtrups spørgeliste angående begravelsesskikke, og arkivet har deltaget med bidrag til Historisk Samfunds udgivelse af »Billedhistorier fra Ribe Amt«. Også en henvendelse fra Århus Universitet angående fællesfrysere har kunnet besvares udførligt på grundlag af det bevarede materiale.

Ved et kaffebord i arkivarens hjem 3. Påskedag blev Historisk Arkiv i Seem Sogn anerkendt som et underudvalg under den lokale borgerforening, og har dermed fået egen bestyrelse, ligesom arkivets regnskab for 1993 skal revideres af borgerforeningens revisorer.

Arkivet har formået kunstneren Lis Bøggild til at tegne Seem Kirke som motiv til et telegram, hvilket er sket, og telegrammet har allerede solgt godt.

Arkivaren har i årets løb arbejdet med grevskabet Schackenborgs fæsteprotokoller og har registreret næsten hele fotosamlingen, som nu kan søges efter de anerkendte indgangsprincipper.

Spandet Sognearkiv

Spandet Skole, Arnumvej 9, Spandet, 6760 Ribe.
Åbningstid: Efter aftale med lederen.
Leder: Dinne Christiansen, Spandet Kirkevej 14,
Spandet, 6760 Ribe. Tlf. 74 86 72 43.

1992 var året, hvor Spandet Sognearkiv havde 10 års jubilæum.

Arkivet har i årets løb modtaget 18 afleveringer.

Traditionen tro var vi på spadseretur Grundlovsdag. I år gik vi gennem Sibirien (her i Spandet). Der var ca. 35 deltagere. Turen sluttede i skolen, hvor der blev fortalt om området.

I vinteren 1992-93 har vi haft kursus i Spandet Sogns historie. Der har været 10 deltagere på dette kursus.

Den 19. november lavede vi en udstilling i »Mødestedet«. Her havde vi valgt en bestemt vej som emne, og vi udstillede alt, hvad vi havde om denne vej. Desuden havde vi lånt gamle ting fra to af gårdene.

I årets løb har vi haft arkivmøder og registreringsmøder.

Lokalhistorisk Arkiv for Vester Vedsted Sogn

V. Vedsted Skole, V. Vedsted Byvej 55, V. Vedsted,
6760 Ribe.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Tage Rosenstand, Engdraget 43, Øster Vedsted,
6760 Ribe. Tlf. 75 42 21 25.

Arkivet har holdt otte flittige arbejds møder og et forsinket årsmøde, som er omtalt under sidste års beretning.

Vi er ved at komme så langt i registreringen, at opbygning af et søgesystem nu også er påbegyndt.

Antallet af afleveringer i årenes løb er opgjort til

1987: 1	1990: 6
1988: 9	1991: 18
1989: 9	1992: 9

Blandt bemærkelsesværdige afleveringer kan nævnes materiale fra Sdr. Farup Bjergplantage, Vester Vedsted Skyttekreds, malermester Halds foto og papirer, og papirer fra en ejendom i Sdr. Farup. Vi er begyndt at vurdere, om vi skal tage ukritisk mod pantebreve, skøder, policer, bilag, bøger, ugeblade og tilsvarende sager.

Endvidere har vi fotograferet sognets sidste købmandsforretning.

Takket været en gave fra Vester Vedsted Menighedsråd har vi kunnet købe mikrofiche med kirkebøgerne fra 1814 til omkring 1890.

Generelt har det været et godt arbejdsår i arkivet.

Vilslev Sognearkiv

Kongeådal skole, Kongeådal 17, 6771 Gredstedbro.
Åbningstid: Efter aftale med lederen.
Leder: Harry Thomsen, Sønderbyvej 15, Vilslev,
6771 Gredstedbro. Tlf. 75 43 12 59.
Post sendes til lederen.

Året 1992 har været et travlt år for arkivet, og vi har modtaget 32 afleveringer.

Arbejdet med bogen om Vilslev Spanges ældste historie er nu afsluttet og er resulteret i en bog, som arkivet har haft til salg fra december og som stadig kan købes ved henvendelse til arkivet.

Endvidere har arkivet fremskaffet kopier af: Forhør og Dom over de ved Konge-Aaen begangne Told-Svig 1728-1729.

Gæstebogen viser, at der i årets løb har været 32 besøgende.

Varde kommune

Alslev Sognearkiv

Thueslund, Alslev, 6800 Varde.

Åbningstid: Mandag kl. 19.30-21.30.

Leder: Agnes Jensen, Korshøjvej 9, Alslev, 6800 Varde.
Tlf. 75 26 90 97.

Arkivet har i 1992 modtaget 26 afleveringer, heriblandt video og kassetteoptagelser.

18 besøgende har i årets løb skrevet sig i gæstebogen.

Billum Lokalhistoriske Arkiv

Billum Skole, Kildegårdsvej 18, 6852 Billum.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum.
Tlf. 75 25 82 41.

Arkivet har i 1992 modtaget 12 afleveringer af forskellig art.

Som led i ABSK (Andelsforeningen Billum Skoles Kulturcenter)'s aktiviteter, har der været åbent hus aften i arkivet, hvor der var lejlighed til at se og høre om arkivet.

En skoleklasse har arbejdet med lokalhistorie. Arkivet har deltaget med billeder og fortalt om Billum Sogn i ældre tid.

Der har været en del henvendelser fra personer, der arbejder med slægtshistorie. Vi har købt kirkebøger fra Janderup-Billum og de omkringliggende sogne, på mikrokort fra landsarkivet, så vi nu bedre kan hjælpe både os selv og de personer, der henvender sig.

Vindmølle i Øve enge 1928. Personerne på billedet er familier fra Janderup. Gårdejerne Hans P. Holm og Peder Haahr samt elektriker S. Sørensen med hustruer og børn. De har været på sejltur ad åen og er gået i land for at drikke kaffe. (Foto i Janderup Lokalhistoriske Arkiv).

Horne Sognearkiv

Adresse:

Åbningstid: 1. fredag i hver måned kl. 15-17.

Leder: Anna Uhre Schmidt, Solvangen 12, Horne, 6800 Varde.

Tlf. 75 26 01 06.

Arkivet har i årens løb modtaget fem afleveringer, deriblandt en del billeder og forskellige protokoller.

Vi har bestilt mikrokort over de manglende kirkebøger.

Arkivet har været flittigt besøgt af personer, der har søgt oplysning om deres rødder.

Vi har gennem Varde Arkiv fået billeder af gårde og huse bygget før 1940.

Det er stadig registrering af billeder og gårde, der optager vor tid.

Janderup Lokalhistoriske Arkiv

Biblioteket, Vesterled 46, 6851 Janderup.

Åbningstid: 1. onsdag i hver måned kl. 19-21, dog ikke i juli og august.

Leder: Viggo Mikkelsen, Hebovej 39, 6851 Janderup.

Tlf. 75 25 80 92.

Kasserer og bogsalg: Henning Østergaard Jensen, Åkirkevej 40, 6851 Janderup. Tlf. 75 25 80 50.

Arkivet har i årets løb modtaget 46 afleveringer, hvoraf én var temmelig omfattende.

Her ved årets slutning er vi næsten ved at være færdige med af registrere vore foreningsarkivalier her fra sognet. Det blev til 79 arkivfonds. Vi skal så et stykke tid hen i det nye år igang med at registrere disse foreningers billeder. Til opbevaring af billederne har arkivet indkøbt et stålskab med skuffer til hængemapper.

Vi fik en henvendelse fra en studerende ved Århus Universitet om frysehuse her i sognet, da han ville skrive

en eksamensopgave om denne del af vor andelsbevægelses historie. Han fik detaljerede oplysninger samt kopi af et fotografi.

Ligeledes fik vi en forespørgsel fra Ålborg om idræts-jubilæumsskrifter her fra sognet. Imidlertid har vi ingen, men henviste til vore sognebøger.

Anders Futtrup har henvendt sig om begravelsesskikke.

Der været en del besøgende på arkivet og mange henvendelser fra folk, der søger deres rødder her i Janderup.

Janderups sognefilm har vi fået overspillet til videobånd. Forinden havde vi rådført os med amtskonsulent Jytte Skaaning, Esbjerg, samt en fotograf, så vi mangler nu kun at få videobåndene genindtalt.

Arkivet har på eget initiativ og med menighedsrådets tilladelse påtænkt at lade en mindesten placere ved indkørslen til præsteboligen til minde om Janderup Folkehøjskoles oprettelse for 125 år siden den 1. november 1868.

Thorstrup Sognearkiv

Omsorgscentret Birgittegården, Sig, 6800 Varde.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Kjerstine Kristensen, Nedrevej 16, Yderik, 6800 Varde. Tlf. 75 26 44 43.

Thorstrup Sognearkiv har i 1992 modtaget syv afleveringer, heraf et par større billedafleveringer. Den første var 75 gamle glasplader, som en søn af en tidligere lærer i sognet har bevaret, og som vi nu har fået kopieret på Varde Museum. Den anden omfattede ca. 300 fotografier fra 1990 af gårde og huse i sognet. Billederne blev taget i forbindelse med udarbejdelsen af Varde Kommuneatlas. Desuden er vores sognefilm fra årene 1968-70 nu kommet på videobånd, og resultatet er blevet godt.

I 1992 har vi også stået for genudgivelsen af et lille erindringskrift lavet af N. Chr. Pallesen, Sig. Det omhandler tiden ca. 1860 til 1920 i Sig og Omegn. Bogen har været en stor succes, og der har vist interesse for den også ud over sognets grænser. Bogen er fornemt trykt, og ved stor velvilje fra bogtrykker Erik Vestergård, Sig, har vi kunnet sælge den for kun 25 kr. Den kan endnu erhverves for denne pris ved henvendelse til arkivet.

I øjeblikket skal vi til at arbejde med at flytte arkivet fra vores nuværende tilholdssted på Thorstrup Skole til en lejlighed på det lokale omsorgscenter Birgittegården i Sig.

Varde Lokalhistoriske Arkiv

Rådhuset, Torvet, 6800 Varde. Tlf. 75 22 37 74.

Åbningstid: Tirsdag kl. 9-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Thomas Villadsen. Tlf. 75 22 35 25.

I 1992 fejrede Varde Købstad sit 550 års jubilæum. Hele byen var hele året præget heraf. For arkivet betød det ekstraordinær travlhed. Navnlig antallet af forespørgsler til billedarkivet var stort.

Jubilæumsåret blev bl.a. markeret med udgivelsen af to lokalhistoriske værker, dels en billedbog og dels et bind af Vardes nyere historie. Billedbogen, »Varde - en gammel vestjysk købstad«, er på 96 sider, udgivet af Varde Museum og har mange farvefotos. »Varde 1920-1990« er bind II af et hovedværk om Vardes historie efter 1850 udgivet af Varde Kommune og er på 605 sider. Udarbejdelsen af bind I er endnu ikke afsluttet. Arkivet har bidraget med et stort antal fotos til begge de udgivne bøger.

Ved en tilfældighed kom vi i foråret 1992 i besiddelse af tre ruller 16 mm film fra kronprins Frederik og kronprinsesse Ingrid's besøg i 1942 i forbindelse med 500 års jubilæet. Disse film blev til en video, som dronning Margrethe fik som afskedsgave ved sit besøg i Varde den 22. maj 1992. Ved overrækkelsen var borgmesteren så venlig at nævne overfor dronningen, at arkivet havde haft sin andel i fremstillingen heraf.

I øvrigt har vi modtaget flere videoer i årets løb, herunder bl.a. fra nævnte dronningebesøg samt fra det store tattoo.

I 1991 udkom Varde Kommuneatlas. I forbindelse med udarbejdelsen heraf blev alle ejendomme, opført før 1940, fotograferet. Vi modtog derfra 1.700 billeder fra Varde By og Varde Landsogn, således at vor beholdning af registrerede billeder nu er på ca. 19.000.

Vores »landsognsafdeling« vil forsøge at registrere samtlige gårde i Mejls-Orten området, hvorfor der er nedsat en lokal gruppe, som arbejder med indsamling af oplysninger.

Arkivet har i længere tid opbevaret forsikrings- og taksationsprotokoller for Købstædernes alm. Brandforsikring. Disse er nu afleveret til Landsarkivet, men forinden blev de fotokopieret, og vi er nu i besiddelse af 40 indbundne forsikrings- og taksationsprotokoller fra 1818-1935, bortset fra årene 1867-77. Et uvurderligt stykke værktøj, specielt i forbindelse med forarbejderne til »Miniby-husene«.

I alt har vi i 1992 modtaget 93 indleveringer mod 80 i 1991. Vi har haft ca. 300 besøgende, og vi har besvaret 22 udefra kommende skriftlige forespørgsler, enkelte heraf ret omfattende.

Af større indleveringer kan nævnes f.eks.: Medicinalberetninger fra 1850-1940, anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af »Varde 1920-1990«, forfatteren Aksel Kroghs håndskrevne manuskripter til en ret omfattende produktion af egnsfortællinger og lignende, samt Mejls-Orten skolars protokoller og dagbøger, Mejls biblioteks papirer og Mejls Brugsforenings protokoller m.v. fra 1919-1988. De tre sidstnævnte er indkommet i forbindelse med skolernes nedlæggelse.

Vi ved, at vi først på året 1993 vil påbegynde edb-registrering, ligesom renoveringen af kælderen vil blive færdiggjort i februar 1993, så der vil blive nok at se til og glæde os til også i 1993.

Vejen kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Vejen Kommune.

Østergade 2, Postboks 83, 6600 Vejen. Tlf. 75 36 35 99.
Åbningstid: Mandag-torsdag kl. 10-16, onsdag tillige kl. 16-17.30.

Leder: Jette Hemmingsen (konstitueret).

I 1992 havde Lokalarkivet for Vejen Kommune et rime ligt år. Vi havde 380 besøgende, og hertil kommer skoleklasser fra både Erhvervsskolen og VUC. Vi har haft en del skriftlige og telefoniske henvendelser, som alle er blevet besvaret med et positivt resultat.

I efteråret har vi samarbejdet med en israelsk forsker angående et projekt om »Jesu grav første vogter«. Han hed Peter Beckholt og boede i Askov i sine sidste leveår.

Af årets 42 afleveringer kan bl.a. nævnes ca. fire m³ materiale fra Ladelund Landbrugsskole. Afleveringen bestod af bøger og tidsskrifter, bl.a. Illustreret Tidende 1861-1916.

Foruden den »faste stab« har vi igen i løbet af året beskæftiget med hjælpere i jobtilbud. Vi har derved haft mulighed for at få alle vore dias-billeder samt biblioteket i læsesalen registreret. Endvidere har vi afholdt seks lysbilledforedrag både på arkivet og i andre lokaliteter.

Med udgangen af året 1992 er John W. Rasmussen afgået som konstitueret arkivleder. Rasmussen kommer dog fortsat på arkivet, dels som supervisor og dels for at arbejde med Andst Sogns historie. Endnu er der ikke fundet en varig løsning på »lederproblemet«, så derfor er Jette Hemmingsen »udnævnt« til konstitueret arkivleder pr. 1. januar 1992.

Ølgod kommune

Ansager Lokalhistoriske Arkiv

Skolegade 8, 6823 Ansager.

Åbningstid: Onsdag kl. 14-16 eller efter aftale.

Leder: Ejvind C. Jensen, Kanalvej 4, 6823 Ansager.

Tlf. 75 29 71 56.

Vi har i det forløbne år fået en del af vore arkivalier edb-registreret. Således har vi indtil nu nået at registrere samtlige ejendomme og personarkivet, og vi er nu i fuld gang med billedarkivet.

I årets løb har vi modtaget 15 afleveringer, og arkivet har været besøgt af 136 gæster, hvilket er en lille fremgang i forhold til sidste år.

I april måned kunne Lauritsen-Thomsens maleriudstilling, som tidligere var vist i kulturhuset i Ølgod, besøges på arkivet, og i den anledning kom der mange besøgende.

Ansager Arkiv skal i begyndelsen af 1993 flytte til nye lokaler på Ansager Ældrecenter, hvor den tidligere bestyrerbolig er stillet til rådighed af Ølgod Kommune.

Skovlund Sognearkiv

»Vesterled«, Borgergade 24, Skovlund, 6823 Ansager.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Kaj Knudsen, Ansagervej 20, Skovlund, 6823 Ansager. Tlf. 75 29 20 70.

Arkivet har medvirket med udstilling i forbindelse med Skovlund Borgerforenings jubilæum, hvor gamle fotos og uddrag af protokoller har dannet grundlag for en fremstilling af en god del af byens historie.

I forbindelse med arkivets arbejde har der været to vandrestillinger opsat på »Vesterled« der viste: »Køkkenet gennem tiderne« og »Telefonens plads på egnen i de sidste 100 år«. Udstillingerne har været besøgt af rigtig mange mennesker.

Hele året har der været arbejdet med en videofilm, som havde sin debut sidst på året. Videoens titel er: »Rundt om Skovlund«. Spilletiden er 47 minutter. Der er lavet 125 kopier, som stort set er solgt.

Arkivet har haft et godt samarbejde med sognets skole, og har haft klasser på besøg. Disse besøg har en afsmittende virkning på hjemmene, som efter et klassebesøg i mærkbar grad henvender sig på arkivet om og med oplysninger. Ikke mindst tilflyttere, som bosætter sig på nedlagte landbrug, viser interesse for den ejendom, de har købt og valgt som bosted.

Disse aktiviteter giver igen flere medlemmer til Ølgod museumsforening og styrker den samlede interesse for museums- og arkivarbejdet.

Indsamlingen af arkivalier er fortsat med en del afleveringer, hvor især forenings- og personområdet tæller mest, ligesom gamle fotos afleveres i stort tal.

Tistrup-Hodde Lokalhistoriske Arkiv

Tistruplund Områdecener, Søndergade 38, 6862 Tistrup.
Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 15-17.
Leder: Børge O. Andersen, Søparken 20, 6862 Tistrup.
Tlf. 75 29 97 82.

Arkivet har i årets løb modtaget 24 afleveringer af forskellig art. Vi har haft et jævnt pænt besøgstal, og så har vi ved særlige arrangementer på »Tistruplund« holdt dørene åbne på arkivet.

Vi har også haft adskillige telefonhenvendelser, der i mange tilfælde har givet anledning til et besøg på arkivet. Vi har også i år haft den fornøjelse, at flere hold skoleelever fra Tistrup Skole har gjort brug af arkivet til specielle opgaver. Vi har benyttet os af den fordel vi har med at kunne lave billed- og plancheudstillinger på »Tistruplund«. Vi har bl.a. haft en ret omfattende billedudstilling omkring Letbæk Mølle. 1992 var hundredåret for oprettelse af telefoncentral i Tistrup. Det havde vi en større plancheudstilling om, udlånt fra Ølgod museum.

Arkivet ligger inde med en sognefilm, som blev optaget i første halvdel af 1960'erne. Den har en spilletid på 85 min. Vi har fået lavet en reduceret udgave på video, der er på 23 min. Den lod vi køre kontinuerligt ved julemarkedet på »Tistruplund«, og den blev med stor interesse set af mange besøgende.

Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod. Tlf. 75 24 50 11, lok. 5.
Åbningstid: Tirsdag kl. 14-30-17.
Leder: Nich. Riis, Bakkevej 17, 6870 Ølgod.
Tlf. 75 24 56 51.

Året 1992 har været præget af livlig aktivitet. Der har været mange besøgende, især angående slægtsforskning.

Lidt ud over det sædvanlige fik vi besøg af en mand fra Australien. Han fik nok lidt ekstra service, idet vi kørte rundt med ham i vort lokalområde for at vise ham de steder og ejendomme, der havde tilhørt hans slægt.

Arkivet har modtaget ca. 30 arkivalier.

Nogle af medarbejderne på arkivet har deltaget i et kursus i gotisk skrift ved Olga Pedersen.

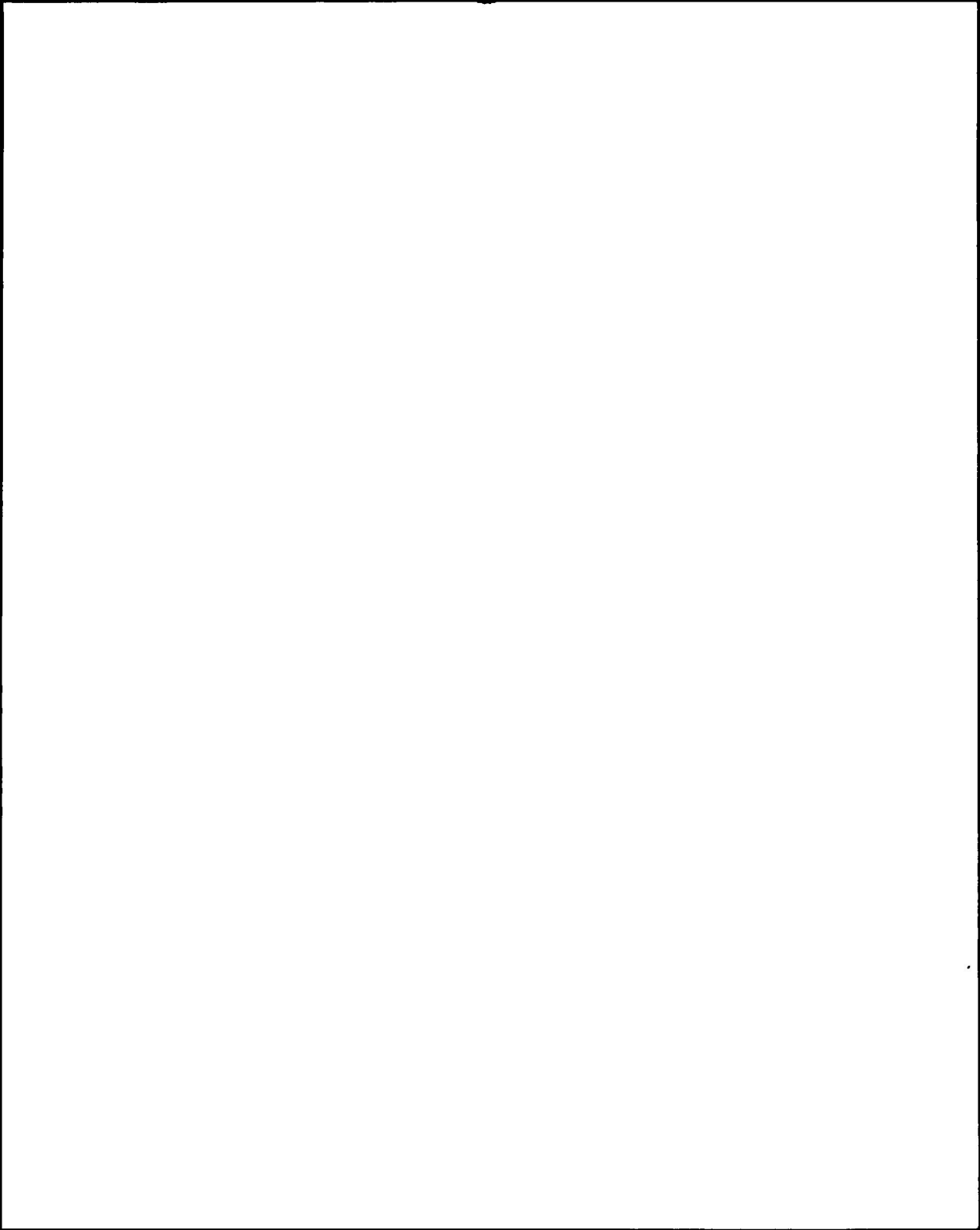
Et kursus, »Sælg arkivet bedre«, der blev afholdt her i Ølgod, havde ligeledes deltagelse fra vort arkiv. Instruktør på kurset var Benny Bojsen, Struer.

En medarbejder er næsten færdig med at renskrive folketællingslisterne fra 1906. Folketællingslisterne omfatter samtlige sogne i den nuværende storkommune.

I anledning af et 100 års kirkejubelæum kunne arkivet bidrage med enkelte oplysninger.

Bogen om »Strellev Sogn«, skrevet af Andreas Olesen, har arkivet ligeledes kunnet levere materiale til, navnlig billeder.

INDHOLD

Johs. Bredmose Simonsen:

Drengeliv i Esbjerg, 1936-1939 3

Per Ole Rindel:

Motorvejen – et tværsnit gennem oldtiden 18

John T. Lauridsen:

Omkring »Gendarmen« – En kommunist i periferien 37

Viggo Schantz:

Vagtværnet i Varde 62

Ejvind Sørensen:

Omkring Sneum-Tjæreborg fattighus i hundrede år 70

V. S. Lauridsen:

Erindringsbilleder – IV. Årre Sogn sidst i 1800-tallet 75

Magne Juhl:

Om en jordemoder i Vilslev og Jernved sogne 85

Poul Tuxen:

Folkevandring i Holsted-Brørup-Vejen 1870-1911 92

Stine Wiell:

Christian Jürgensen Thomsens rejse til Vestjylland
i sommeren 1863 107

Poul Erik Mørup:

Malt-stenen, en alfabetmagisk indskrift fra tidlig vikingetid 114

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt 121

Bestyrelsens beretning for året 1992 127

Regnskab for 1992 130

Nye medlemmer 132

Beretning fra amtets lokalhistoriske arkiver 1992 133